

Fra serien: *Set Nedefra*

Af Jørgen Olsen

EN 'BETRAGTNING' OM, -----

----- ADAM OEHLenschLÆGER (1779 - 1850)

Indholdsfortegnelse :

Indledning: -----	side 1 - 2
Barndom og skolegang: -----	side 2 - 5
Ungdomslivet: -----	side 5 - 12
Udlandsrejsen 1805-09: -----	side 12 - 15
Perioden 1810-30: -----	side 16 - 18
Fra 1830 til hans død 1850: --	side 18 - 22
Appendiks -----	side 22 - 23

Indledning

Adam Gottlob Oehlenschläger var en central person i 1800-tallets litteratur. Han var desuden et samlingspunkt for andre litterære personer på den tid. Det var i en tid med oprud og stor litterær udvikling. Han introducerede romantikken i Danmark, og fornyede det digteriske sprog, og fik i sin levetid den store anerkendelse, at blive kaldt **Danmarks 'digterkonge'**. Han blev endda i 1829 i Lunds domkirke, hædret med laurbærkrans som **'Nordens digterkonge'**. --- De fra vor egen tid mest kendte romantiske digte af ham, er vel nok vor folkelige nationalsang **'Der er et yndigt land'** fra **'Samlede digte'** 1824, og **'Guldhornene'** fra digtsamlingen **'Digte'** fra 1803.

Han var søn af organist ved Frederiksberg Kirke **Joachim Conrad Oehlenschläger (1748-1827)** og hans mor var **Martha Marie født Hansen (1745-1800)**. Faderen kom fra Slesvig til København, og kom til at arbejde for kongen ved Frederiksberg Slot. Det var her Adam og hans søster **Sophie** voksede op. **Sophie (1782-1818)** blev i 1802 gift med **A. S. Ørsted**, der var jurist og politiker, bror til den nok mere kendte fysiker **H. C. Ørsted**.

Faderens familie kom som nævnt fra Slesvig, nærmere betegnet en lille by nær Echernførde. Her har hans slægt levet gennem et par århundreder, inden han som tyveårig kom til København. I slægten var der traditioner for enten at blive organister eller skolelærere. Faderen opnåede attest på begge uddannelser, som organist fra Rensburg, og som skolelærer hos Pastor Lorck på Christianshavn. -- I slægtsregistret fremgår desuden navnet **'Olearius'** som senere blev til **'Oehlenschläger'**. --- På moderens side var hendes far også ansat ved det 'kongelige' som fuldmægtig. Han var ligeledes af tysk oprindelse. Hendes mor var københavnsk borgerdatter og hed **Severin**. Farmoderen var jysk, og hendes familienavn var **Tolstrup**. Således en national blanding af tysk og dansk. --- Som Adam selv udtrykker det i sine erindringer som en skæbne der havde bestemt, at han skulle tilhøre begge nationer. -- Et år før Adam blev født, havde moderen født sin førstefødte, der også var en dreng. Han døde imidlertid et par dage efter fødslen, og havde iøvrigt fået samme navn, altså **Adam Gottlob**, opkaldt efter **Grev Moltke**.

Adam forsøgte et par år at blive skuespiller (1797-1799), men uden særligt held. Han kom imidlertid ofte i **'Bakkehuset'**, der var et samlingssted for tidens kulturelle miljø. Det var hos **Knud Lyne og Kamma Rahbek**. Han blev i 1800 forlovet med **Kamma's søster Christiane Heger (1782-1841)**. De blev gift ti år senere. --- Det blev nok i særlig grad **brødrene Ørsted**, der kom til at påvirke Adam og det videre forløb der fulgte. De fik ham til at studere videre og han fik i 1800 adgangseksamen til Københavns Universitet, og begyndte at studere jura. Men det var litteraturen der trak. Allerede samme år besvarede han en prisopgave om muligheden af at benytte nordisk mytologi i digtningen, i stedet for græsk mytologi. Det blev reelt banebrydende for datidens digtere, og udpræget for Adams digtning livet igennem.

Adam havde allerede i 1799 debuteret som digter, og netop ladet sig inspirere af gammelnordiske emner. --- Men det var i virkeligheden *Henrik Steffens*, der netop var kommet hjem fra Tyskland og forelæste over den '*romantiske naturfilosofi*'. Det hævdes i den videnskabelig udledning herom, at det mere præcist var en ca. 16 timers lang samtale med netop *Henrik Steffens*, der virkelig satte spor i hans digteriske forløb. --- Umiddelbart efter udkom således bl.a. '*Guldhornene*' som netop i samme år 1802, var blevet stjålet af *guldsmeden Niels Heidenrich*, som nåede at omsmelte dem inden han blev fanget. Digtsamlingen udkom i 1803. --- Han er ligeledes under inspiration af *Henrik Steffens* i de efterfølgende digtsamlinger, således bl.a. i '*Poetiske Skrifter*' fra 1805, hvoraf '*Alladin*' nok er den bedst kendte frem til vor tid.

Adam blev officielt den der introducerede '*romantikken*' i dansk digterkunst. '*Romantikken*' kom til Danmark fra tyskland, og var et opgør med de foregående par århundreder, der var præget af '*rationalisme*'. Den havde i særlig grad vundet indpas i '*oplysningstiden*'. '*Rationalismen*' var kendetegnet ved den betragtning, at kun det '*man kunne forstå*' var et erkendelsesgrundlag, og kaldes '*virkelighed*'. Selv i religionen var der grupper der gik imod '*åbenbaringstroen*', og kun ville godtage fornuftbegrundede relationer i kristne læresætninger. -- Med '*romantikken*' fik '*følelser og drømme*' igen en plads i livets verden. Det gav bl.a. fornyet muligheder for opmærksomhed på *folkedigtningen, middelalderens mystik og ikke mindst nordisk mytologi*. Således også for Adam. Men nævnes skal det da, at flere andre digtere fra den aktuelle tid, lod sig påvirke heraf, således bl.a. Ingemann og Grundtvig m.fl.

Adam Oehlenslæger blev en virkelig fornyer af dansk digterkunst, og flere slægtled af danske digtere har ladet sig påvirke af ham. Men der var store modsætninger mellem ham og mange af tidens litterære personer. Ingemann og Adam blev aldrig forligt. H. C. Andersen skrev et smukt digt ved hans begravelse. Men yderligere et par modstandere gennem hans tid, således Grundtvig og Heiberg, hyllede ham dog ved hans 70 års fødselsdag den 14. November 1849. Han døde 20. Januar 1850.

Barndom og skolegang.

Adam blev født 14. november 1779 på Vesterbro, tæt ved Frederiksberg Alle'. Adressen dengang var Vesterbro 53, (senere hed det 75). Huset blev revet ned i 1863, hvorefter der blev bygget en karrebebyggelse. Men allerede året efter flyttede familien til en bolig i en lille lejlighed på selve Frederiksberg Slot, hvor faderen netop havde fået et supplerende embede som fuldmægtig ved slotsforvaltningen, ud over sit job som organist.

Nok var det trods alt små kår for familien, men omgivelserne var jo et fantastisk sted at vokse op, ikke mindst for en lille frisk og fantasifuld dreng som Adam. Hver sommer kunne han iagttage og følge hoffets færden, militære øvelser, kongens sejlture og se og opleve jagtselskaberne og deres aktiviteter. Selv løb han ofte rundt i omsyet tøj fra kronprinsens aflagte garderobe, legede med trægeværer og efterlignede vagtparaderne. Og som det berettes, altid med sin lillesøster *Sophie* lige i hælene på ham. Alt dette har givet ham en rigtig god oplevelse i barneårene, som også har givet ham en vedvarende kærlighed til stedet og dets oplevelser i rigt mål gennem resten af livet. --- Om vinteren lå disse herligheder dog øde hen, for da var hoffet borte. --- Men så blev det hjemmets og bøgernes tid.

Adam kom i sin første skole i Frederiksberg by, hos en gammel sur og vranten *madam Bergue*, der også gav eleverne tæsk. Men hans lyst til at læse var vakt og da han et par år senere kunne komme i 'degnens' skole i Pilealle, og var nået så vidt at han kunne remse flere salmer og evangelietekster op og gøre sig positivt bemærket ved *biskop Balles* visitationer, så kunne han allerede nu, *ni år gammel*, gøre sine første skridt i digtningen. Det er en lille morgensalme, der nok uden tvivl er stærkt påvirket af hans mors pietisme, og som lyder :

***For den Naade Gud du giver
Hvergang jeg staaer fra min Seng
O hvor sødt du mig opliver,
Du min søde Himmel Ven***

Da han året efter skrev et lykønskingsdigt til sin mors fødselsdag, kom han imidlertid ud for kritik af *degnen Lassen*, der var ansat på skolen i Pilealle'. Han fik uheldigvis fat i digtet og ville påvirke Adam med sine egne meninger om, hvordan 'man' skal digte. Han angreb 'verseformen' (prosodien). Men Adams selvbevidsthed og temperament var sikkert overraskende for ham. Til sit forsvar viste Adam ham nemlig salmer af kendte danske salmedigtere, der alle havde benyttet sig af samme form som han selv, så der blev ikke rettet på noget i det fødselsdagsdigt.

Adams forældre gør sig dog ikke større tanker om disse egenskaber hos Adam. De sad i små kår, så tankerne gik en anden vej for deres søns vedkommende. Han skulle uddannes til noget mere sikkert. Han kunne jo blive købmand, ligesom moderens svoger, der havde en købmandsgård i Magstræde. --- Men Adam levede sit sorgløse drengeliv med kammerater og drengestreger. Han voksede sig dog mere og mere til en køn ung fyr på nu 12 år, og lod sig fortsat affinde med degnens 'åndelige føde'.

Men under en skøjtetur i Frederiksberg have en decemberdag i 1791, stod han pludselig overfor *digteren Edvard Storm*. Det var en norsk digter kendt af navn. Han var lille af vækst, men med nogle venlige øjne, som Adam selv beretter det. Det gav Adam tillid til at tale til ham. De ord der blev udvekslet, gav *Edvard Storm* tiltro til drengens egenskaber, og det resulterede i et besøg hos forældrene. *Edvard Storm* var nemlig desuden skoleleder og medstifter af '*Efterslægtsskabets Skole*' i Østergade, eller i almindelighed blot benævnt '*Efterslægten*'. Han fik overtalt forældrene til at sende Adam i sin skole, og her kom Adam til at gå i fire år, iøvrigt med friplads. Afstanden fra hjemmet var dog så stor, at Adam om vinteren måtte have logi inde i byen, da der ikke var lys, og vejene elendige og uhumske for en ung dreng at færdes på alene.

Trods friplads på skolen, havde forældrene vanskeligt ved at skaffe ham 'passende' klædedragt til den 'discipelværdighed' der fulgte med i en sådan privat realskole. Som han selv beskriver det i sine erindringer, har det sikkert set ejendommeligt ud i forhold til de øvrige elever. Adam gik i omsyet tøj fra hoffet, købt hos garderobemesteren. Det var bl.a. kronprinsens højrrøde 'kjole'. Det var kongens aflagte stive støvler, og et par grønne bukser syet af et udrangeret billardklæde. Der fulgte mobning med, men Adam var mand for at forsvare sig, som det er udtrykt, med 'bare næver', for at 'overbevise' kammeraterne.

Det var betydningsfulde lærere der var på skolen. I faget dansk havde han digteren og Shakespeare oversætter *Hans Wilhelm Riber*. Der var *Christian Sander*, senere professor, og ekspert i 'metrik', d.v.s. læren om vers og versets opbygning, om rim og rytmer. Han var forfatter af sørgespillet '*Niels Ebbesen af Nørreteris*'. Han havde desuden historielæren *C. F. Dichman*, samt den senere kendte kirurg *Saxtorph* og desuden den første teaterkritiker *Rosenstand Goiske*. *Storm* selv placerede sig mere som svævende over vandene, men han havde Adams uforbeholdne beundring, og blev genstand for Adams hjertegribende sorg ved hans død et par år senere.

Adam havde forstået betydningen af at skaffe sig kundskaber og et positivt omdømme. Man har fra disse år endnu bevaret nogle dagbøger, og af ham de udgivne skoleblade '*Onsdagsposten*' og '*Balder*' samt hans vidnesbyrd fra skoleprotokollerne. Heraf fremgår, at hans bedste fag var dansk, historie, skrivning og tegning. Men trods flid og ærekær stolthed, afholdte han sig ikke fra drengestreger og som spilopmager. En del heraf var allerede det at 'gøre vers' og 'komedier'. --- Om versene har *Dichman* sagt : '**Bild Dem nu ikke ind, at disse vers tyder på geni. De kan drive det til en habil forretningsmand, men nogen Edvard Storm bliver De aldrig**'. --- Men det var nu heller ikke Adams egne forventninger. Men det flød bare fra ham uden besvær, og alene som morskab. På et par dage skrev han et syngespil '*Besøgelsen, et lidet spil i to handlinger. For Børn*'. Desuden komedien '*Ridefogeden*'. Han opførte dem sammen med sin søster *Sophie* og vennen *Bernt Winckler* på Frederiksberg slot, når hoffet ikke var der.

Fra barndommens dage har Adam i sine erindringer bl.a. omtalt, hvorledes han i en alder af 9 år sammen med sin far, havde overværet grundstensnedlæggelsen til 'frihedsstøtten', til minde om stavnsbåndets ophævelse, og således bondestandens frigørelse. Desuden en erindring der heller aldrig blev glemt.

Det var en vinteraften i 1794, nu 15 år gammel, hvor han stod sammen med sin far og så Christiansborg Slot brænde. Det var et syn der 'brændte' sig ind i erindringen, ikke mindst da det smukke tårn faldt sammen som flammernes bytte. Da de gik hjem den nat, var vejen til Frederiksberg oplyst af skæret far ilden, som var det der højlys dag.

Et par måneder senere stod Adam konfirmand i Frederiksberg Kirke. Hans far sang med rungende stemme og spillede orgel til. Der er ingen billeder fra den tid, men Adam har nok været en let buttet dreng, måske lettere klodset og noget genert. --- Et par måneder derefter oplevede han atter en voldsom brand. Fra den 5. til 7. Juli 1795 stod København i flammer. Det var en meget omfattende brand. Den var opstået i et lager med tømmer nær ved havnen, og en kraftig østenvind gav næring til at ilden bredte sig. I alt 55 gader i København blev lagt i aske. Det var såvel store offentlige bygninger som små private boliger. Det blev til omkring 1000 ejendomme og 6000 mennesker blev hjemløse. --- Det var en begivenhed der rørte Adam dybt, og påvirkede hans holdninger om medmenneskelighed. Det styrkede hans medfølelse med andres ulykker og sorger stærkt, også videre gennem livet. I øvrigt var han selv meget tæt på en ulykke i den sammenhæng. Han havde vovet sig ind i en gade der stod i brand på begge sider af gaden, og forstod nok ikke helt den fare han gik i, før en brændende bjælke faldt ned lige ved siden af ham.

Han forlod '*Efterslægten*' i en alder af 17 år. Han fik flidspræmie og en 'offentlig ros' som det er udtrykt. Hans kundskaber i yndlingsfagene var gode, men de øvrige fag har været ret overfladiske i indlæring. --- Der lå ikke nogle ambitioner om at skulle på latinskole. Det var familiens økonomi ikke til. Købmandsfaget eller et lignende fag i et borgerligt erhverv, var fortsat på tale. Holdningen var i det miljø, at selv åndsarbejdere måtte have et fag at 'falde tilbage på'. Selvom Adam ikke var særlig god til engelsk og regning, søgte han nu et sted, hvor han kunne komme på kontor.

Men Adam havde en vis stolthed i sig, og da hans ven *Winckler* allerede var blevet student fra *Borgerdydsskolen*, følte han det noget ydmygende at sakke bag ud herfor, ved at være kontorelev. Han besluttede sig derfor til selv at tage '*artium*', som studentereksamen officielt herfra til 1850. Han flyttede hjem til slottet, og fik hos en ældre privatlærer nogle daglige timers undervisning, og forventede på den måde at kunne nå målet på to år.

Adam gik samvittighedsfuldt i gang med at terpe latinsk grammatik og latinske litterære klassikere. Græsk var helt fremmed for ham og fandt ikke hans opmærksomhed. Men de mange ledige timer gennem dagen blev brugt mere til alt muligt andet. Han læste mest af alt den danske digterkunst og vandrede rundt i slottets have. Men han var jo også nået en alder, hvor han interessere sig for piger. Han begyndte at sværme om den i almindelighed beundrede kongelige skuespiller *Eline Marie Smith*, som netop spillede Dyveke i Samsøe's tragedie. Det gav forøget interesse for den dramatiske litteratur, og hyppige besøg i teatret. --- Så efter det første års bestræbelser på at gennemføre '*artium*', gled disse studier mere og mere i baggrunden.

Skuespillet havde optaget Adam fra barndommen. Han var allerede i en alder af 7 år med sin far i Det Kongelige Teater. Han overværede her et syngestykke af *Goldoni*, og efter hans egen omtale heraf, følte han sig som i paradiset. Såvel dekorationer som musik optog ham dybt. --- Han havde jo også allerede fra skoletiden på '*Efterslægten*', deltaget i komediespil sammen med sine kammerater. **Skuespillet optog ham.** --- Hans sværmeri med *Eline Marie Smith*, sluttede brat, da hun giftede sig med skuespilleren *Stephen Heger*. -- Men i hjemmet fik man ofte besøg af en ældre skuespiller *Bernhard Henrik Bech*, der i øvrigt havde forfattet en række komedier, og han havde ofte sine to døtre med. Den ene af dem, der i øvrigt også bar navnet *Eline*, ønskede at gå teatervejen. Sammen med dem og søsteren *Sophie*, vennen *Winckler* og enkelte andre, opførte Adam nu skuespil i slottets riddersal, heraf flere han selv havde skrevet. --- Alt dette havde modnet hans drøm om at gå teatervejen som skuespiller, og hans far støttede ham heri. **Adam valgte nu teatervejen.** --- Der sker netop det i foråret 1797, at teatret annoncerede efter unge 'duelige aspiranter' til 'elsker' og 'helte' roller. Det er teaterchefen, *kammerherre Hauch* man skal henvende sig til. Adam og hans far reflekterede på annonceringen, og får et møde med *Hauch*, der i øvrigt også var overhofmarskal.

I kraft heraf kom han ofte på Frederiksberg slot, og havde i den sammenhæng ofte set den unge kønne fyr, og nu direkte foran sig i en elegant påklædning. Han fik straks den opfattelse, at Adam netop var den de manglede. Efter en længere tale om vilkår og forhold som ansat på teateret, så blev han antaget til debut. Der var dengang meget skrappe regler på teatret, med deraf følgende hårde straffe og vilkår for overtrædelser, måske værre end ved militæret. Forud for sin debut, fik han tilbudt gratis undervisning i den forudgående forberedelse. --- ***Indtoget på de skrå brædder var begyndt.***

Ungdomslivet

Dagdriverlivet var slut. Med *Rosing* som lærer i elsker- og helteroller, syngemester *Zinck* og italieneren *Ferretti* i stemmedannelse, dansemester *Dahlen* i bevægelseskunst og tyskeren *Ems* i fægtning, fik han mere end nok at se til. Et godt udseende og en god hukommelse var ikke nok. --- Efter en del statistroller kom dagen for hans første debut 15. december 1797. Han skulle overtage titelrollen efter én af de erfarne skuespillere *Michael Rosing*, i Schrøders lystspil *'Fændriken'*. Efter sigende en meget krævende rolle, der absolut ikke var egnet for en uerfaren ung aspirant. Adams far var mødt op i teatret for at se ham på scenen, medens hans mor og søster ikke turde nærme sig overværelsen, af frygt for Adams skæbne. --- I tidsskriftet *Minerva* kom kritikken. Det var den fynske præst *Hieronymus Laub*, der på den tid assisterede *Rahbek* med teaterkritik. Han skrev bl.a. ***'Hr. Øhlenslæger giver Haab om, at han med Tiden vel vorde brugbar for det fag, han har valgt sig, og som ved vort Theater saa meget trænger til nye og duelige Subjekter. Ungdom, et godt og tydeligt Organ, og en rigtig og simpel Diction ere Fordele, som han unægtelig er i Besiddelse af, og som Øvelse og Flid vil lære ham vedbørlig at nytte ----'***.

Der fulgte yderligere nogle debut'er og allerede fra 1. februar 1798 blev han ansat som skuespiller, med en årlig gage på 120 Rdl. Fra han begyndte på teatret havde han fået logi i Vestergade 26, hos en enkefrue *Madam Engelke Cathrine Møller*, som var født Ørsted, og oprindelig var fra Slagelse. Hun ejede *'Farvergaarden'*, og havde flere unge som pensionærer. Hun havde bl.a. to brorsønner, nemlig *Anders Sandøe Ørsted* og *Hans Christian Ørsted*, hvis far var apoteker i Rudkøbing. *Anders* læste jura og *Hans Christian* matematik og fysik. De blev hurtigt Adams bedste venner, et venskab der varede ved resten af livet. De *to brødre Ørsted* var meget begavede og dygtige i hver deres fag, og havde modtaget guldmedaljer i faglighed. Men de interesserede sig også for *'æstetik'* (kunst, litteratur, etc.), og ikke mindst herigennem blev der knyttet særlige bånd de tre imellem.

Men teaterlivet opfyldte ikke Adams forventninger. Der var en meget streng disciplin. Nok havde han haft gode resultater i flere sammenhænge, men direktionens opmærksomhed kan man ikke sige han havde fået. Han måtte bl.a. stå 'skoleret' flere gange, endog for det han selv omtaler som ubegrundede beskyldninger for udisciplineret optræden. Af den netop nytiltrådte meddirektør *Jens Baggesen* var han blevet idømt en 'mulkt', en bøde, på 1 Rdl, for ikke at have lært sin rolle godt nok. Rollefordelingen blev mere og mere upassende for Adam, med ubetydelige småroller, ligesom livet blandt teatrets ungdom mere og mere afskyede ham, idet det mest af alt var præget af drikkeri og driveri. --- Han dulmede sit mismod på sit lille værelse i *'Farvergaarden'*, og begyndte at skrive. Netop fra den tid har vi nogle ungdomskomedier som *'Kærlighed og Venskab'*, et skuespil i tre akter, samt *'Gertrude'*, et sørgespil i én akt. Det hævdes at han søgte at måle sig med *Johan Herman Wessel*, og videreudvikle den teknik i skuespil, som var kendt fra den tyske digter *August von Kotzebue*. --- Men desuden flød fra hans hånd såvel digt som lyrik. Herunder drikkeviser, som bl.a. blev benyttet ved selskaber i *Drejers Klub*, som han netop var blevet medlem af. --- Alt dette kom også hans skuespilkollegaer til kundskab, og de gav ham heraf tilnavnet *'manden med de skjulte talenter'*, og som rummede såvel skadefryd som beundring.

På Adams fødselsdag i 1798, blev der netop afholdt en mindefest i *Drejers klub* for den berømte historiker *P. F. Suhm*. Her traf Adam den meget kendte og indflydelsesrige litterat *Knud Lyhne Rahbek*, en kulturel personlighed i datiden, og professor ved Universitetet. Adam kendte hans digte og fortællinger og hans uge og månedsblade *'Den danske tilskuer'* og *Minerva*.

Rahbek kom direkte hen til Adam og spurgte '*Er det ikke Øhlenslæger*', og da det blev bekræftet fortsatte han med at sige '*Udmærket, så lad os drikke dus*'. Det skal så tilføjes, at det i almindelighed var *Rahbeks* stil at være '*dus*' med mennesker omkring ham. Men det var en ubeskrivelig ære for Adam. Han blev desuden inviteret til at besøge ham i '*Bakkehuset*', Hans private hjem, der var samlingspunkt for datidens kulturpersoner. --- Alt dette til trods for, at Adam kun var 20 år, og dengang således endnu ikke myndig. Men han blev dog helt og fuldt betragtet som voksen og med værdig modenhed. Adam var dog stadig det legende menneske i fantasiens verden, meget identisk med hans senere '*Aladdin*', der drømte om at komme let til al ting.

Adam havde ikke megen sans for sine jævnaldrenes almindelige udskjelser som drikkeri, spisegilder o.lign., men levede nok lidt i en dagdrømmeverden. Dog bort set fra, at han fordybte sig en del i de store tyske digteres værker som *Lessing*, *Schiller* og *Goethe*, og derudaf i virkeligheden fik øjnene op for sit eget lands bedste frembringelser, bl.a. *Ewalds* form og stil. --- Man ser ham fortsat lave privat teater med vennerne, og kan finde ham i dagevis male dekorationer og arrangementer, skrive prologer og indstudere roller på loftet i den ejendom hvor venen *Foersom* havde et lille tagværelse. Her kom også den jævnaldrene forfatter og student *Laurids Kruse*, der allerede stod overfor opførelsen af sit første skuespil på Det Kongelige Teater.

Adams første trykte arbejde var digtfortællingen '*Fanden tog ham*', som i form og stil i øvrigt var identisk med *Wessel*, og som han fik udgivet anonymt i *Rahbeks* '*Minerva*' i februar 1799. Adam var usikker på sig selv, og følte at kostbar tid gik bort. Men han havde nu et godt netværk via Drejers klub. Her fik han venner som *Tode*, *Pram*, *Baggesen*, *Brødrene Mynster*, *Ole Hironymus* som han iøvrigt havde haft som lærer på '*Efterslægten*' og som senere blev professor. Der var også *brødrene Ørsted*. -- Men snart følger flere begivenheder med mellemrum, der påvirker og udvikler Adams personlighed og modenhed.

Det første var at han blev forelsket. --- Det var på Frederiksberg, lige netop i *Rahbeks* hjem '*Bakkehuset*', som jo lå i de landlige omgivelser tæt ved slottet, og dermed i Adams barndoms verden. *Rahbek* var egentlig i sin bedste alder, og nok noget præget af at være inkarneret ungkarl, men havde dog netop 'hjembragt' en usædvanlig kvinde som sin hustru. Det var Justitsråd *Hans Hegers* ældste datter *Karen Margrethe*, men som blev kaldt *Kamma*. --- Hun kom til at præge og fylde '*Bakkehuset*' på en helt særlig måde, og dermed udfyldte og udvikle det der allerede var skabt i hjemmet. -- Ikke mindst for Adam blev '*Bakkehuset*' fortsat et ærefuldt og berigende sted. --- Og så mødte han i forsommeren 1799 for første gang *Kammas* yngre søster *Christiane* på sytten år, og som Adam blev meget betaget af.

Der skete imidlertid det, at da den nye teatersæson begyndte, udeblev rollerne for Adam. Han indså at hans status som bejler blev svækket, i forholdet til den fine borgerdatter. Hans fortvivelse endte i den dybeste melankoli, og følte at verden lukkede sig bag ham. --- Det blev imidlertid *brødrene Ørsted* der trøstede ham, og søgte at få ham tilbage til studierne, og hjælpe ham til en juridisk forprøve, for et videre forløb til en juridisk eksamen. --- Ved *H. C. Ørsteds* doktorgilde (doktorgrad) i september, var Adam inviteret med. Her gik snakken om lærte emner, som Adam intet kendskab havde til, og han havde sat sig tavst i en krog.

Men pludselig bringes digterkunsten på bane og én af de tilstedeværende udtrykker beklagelse over, at denne kunst siden *Ewalds* dage, er '*sunket betydeligt*'. --- Som det beskrives står blodet nu i Adams kinder. Nu var han på hjemmebane. Han slår i bordet og udbryder kraftigt '***Sandt nok, mine Herrer, den er sjunken ! Men den skal Fandengale mig reise sig igjen !***' --- Et sådan udsagn af en ung genert mand, ville nok i almindelighed have udløst en latter. Men der stod nok snarere en vis respekt for hans udsagn.

På teatret var han netop blevet 'mulkeret' (forelagt bøde), for en ubetydelig fortalelse i indøvning af en rolle. Da flød hans bæger over. Den 16. november 1799 skrev han sin opsigelse til direktionen for Det Kongelige Teater :

*Pro Memoria.
Grunde have aftvunget mig den Beslutning at forlade Theatret.
Den første og sidste Godhed Directionen viser mig er saa snart
som muligt at udvirke min Afsked hos Hs. M: Kongen
Adam Øhlenslæger*

Adams skrivelse og opsigelse forundrede på flere måder. For det første var den skrevet med en meget sirlig håndskrift, ligesom formuleringen var særdeles velvalgt. Men det var desuden usædvanligt, at man midt i en teatersæson ville forlade et engagement. Men Adam fastholdt sin anmodning. Den 3. januar 1800 underskrev Christian den 7. hans afsked. -- Trods det at han fik en pæn omtale i sin afskedshenstilling til kongen, så var det en statusændring med titel fra at være 'kongelig skuespiller' til 'litteratus' eller 'studiosus artium'. Det til trods for, at Adam havde brug for at få god omtale, ikke mindst i relation til hans nye sværmeri med Justitsrådets datter. Men Adam valgte at trodse dette hensyn.

Det gik nu videre med studier med bl.a. latin og filosofi etc. Men det blev ikke på bekostning af hverken kærligheden eller litteraturen. Adam var 'vågnet' i harmoni med såvel sig selv som med naturen og det religiøse element. Flere digte viser denne bevægelse, og med nye elementer i stilen. Netop den linie der senere skal gøre man til 'mesteren' ud i digtningen. --- Men endnu en omvæltning møder ham. En lillesøster var død. Hun var født vanskabt og levede kun kort tid. *Edvard Storm* som han havde kendt fra barndommen, var også død. --- Og i maj 1800 døde hans mor. Hun havde i mange år lidt af en svær sygdom. Hun var blevet 'formørket i sindet' som det er udtrykt. Adam havde arvet sundhed og munterhed fra sin far, men fra sin stille fromme moder har han hentet 'alvor,' 'dybde', og sans for 'poesi og idealisme'. Til sin mors begravelse skrev han følgende gravvers :

*Det er forbi !
Klokken tier. Jorden ei dig savner.
O sov da sødt ! Den Siel du skienkte mig,
Skal varmt og veemodsfult erindre dig,
Indtil forklaret hisset jeg dig favner !*

Adam modnes til mand. Følelserne var nu i bevægelse, og midt i al det der var sket, friede han til *Christiane* og fik hendes ja. Adam besluttede sig derfor til at tale med hendes far, for at få hans accept, som det jo hørte sig til. Han opbyggede alt sit mod for i faste vendinger at forklare hans forehavende. Hendes far *Heger* sagde ingen ting, men kaldte blot på sin datter og forklare hende sammenhængen. Faderen lagde blot de unges hænder sammen, som en selvfølgelighed, og fortsatte med at tale om alt mulig andet. De kunne nu frit mødes hvor som helst, f.eks. i *Bakkehuset*, *Bryggergården*, *Strandmøllen* og hos 'Paalekom' på slottet. Dette ord 'Paalekom' er omtalt, fordi det var hans fars tysk-danske udtryk for 'publikum'. --- *Christianes* mor var netop også død, og tilmed under lignende omstændigheder som for Adams mor. Alle disse begivenheder medvirker til at knytte de to endnu mere sammen. Adams selvillid voksede og han fik energi til en række arbejder. Det var digtning, periodiske skrifter, oversættelse af tyske digte, et væld af lejlighedssange o.m.m. De første udkast til '*Harald Haarfager*' er ligeledes fra denne tid. --- **Det blev kendt og værdsat.** ---

Baggesen var i Adams øjne den størst danske digter på den tid, og udviste ham overmåde respekt. Det til trods for, at de som personer var udtalte modsætninger. Men det skal nævnes, at respekten var gensidig, og det betød meget for Adam. *Baggesen* var således også en del af det kulturelle netværk Adam selv var blevet en del af. --- Med sine forberedende studier gik det imidlertid ikke helt så godt. Det blev ikke til en eksamen med guldmedalje, som han måske havde forestillet sig. På den tid kunne man nemlig blive immatrikuleret på Universitetet uden offentlig prøve, såfremt man kunne få anerkendte akademikere til at give vidnesbyrd om egnethed. Den form havde i omtale udtrykket en '*kakkelovnseksamen*'. Således igen i kraft at sit 'netværk' optaget på dette grundlag. Han tog dog allerede i oktober den juridisk-latinske forberedelseksamen, og dermed grundlaget for det videre juridiske studie. --- Det hed så 'romerret', 'privatret', 'forordninger' etc. Alt som forekom ham 'bragende' tørt, i forhold til hans egen tankeverden. Men ikke mindst hans svigerfar *Heger*, søgte at holde ham til juraen, og havde ikke tillid til hans delagtighed i det litterære selskab, som han dyrkede i vid udstrækning, ligesom han fortsatte med sin digtning og 'rimeri' som det udtrykkes. Han kunne nemlig ryste vers og rim ud af ærmet som ingenting.

Hans drømme var fortsat, at gøre op med den stivnede danske digterkunsts situation. --- Det er ud fra hans opfattelse udtrykt således: '**--- som akademisk glat på overfladen, krydret med tysk peber, og i bund og grund en dorsk selvbehagelig flodstrøm, oftest med tomme ord etc.**' *Dog med undtagelse af Johs. Ewalds digtning, som imidlertid efter Adams opfattelse, ikke havde haft kraft nok til at sætte sig op mod 'flodstrømmen'*.

Allerede et par år før havde Adam kastet sig over den *nordiske mytologi*. I virkeligheden var det vel nok en tidens ånd. En interessen for fortidens digtning. Én af udgangspunkterne for denne bevægelse eller opmærksomhed, begyndte antagelig omkring 1763, hvor den berømte keltiske sagnfigur *Ossian's digte* blev samlet og offentliggjort af den skotske digter *James Macpherson*, og som netop tiljublede fortidens heltegerninger. -- Denne ånd bredte sig således også til opmærksomhed på vor egen fortids beretninger. Ved sine studier af *Edda, Saxo og Suhm*, så Adam vor hedenske sagnverden som en tabt værdi, for at forstå vor egen fortidige opfattelser. I virkeligheden et ubetrådt emne i datiden. Adam tog fat på det. Det faldt så sammen med, at andre på tilsvarende vis blev opmærksomme på en mulig tabt skat.

Der åbner sig nemlig den diskussion, om ikke det ville være gavnligt for nordens litteratur, **at erstatte den nordiske mytologi i al almindelighed med den græske**. Adam deltog i en prisopgave ved Universitetet om emnet. --- I samlingen fra 1800 '*Blomster fra den nordiske oldtid*', påpeger han netop de værdier vi ejer i de bevarede oldsager, ikke mindst *Snorres* skjaldekvad. Adam udtrykte det som en kontrast mellem oldtidens storhedsånd og hans egen tids '*høkermentalitet*', og at oldtidens forfædre i virkeligheden havde haft en mere fri og ædel sjæl end vore, trods det barbariske billede der tegnes af dem. --- Det var hans første egentlige prosaskrift, og selvom det ikke gav guldmedalje, så fik han stor respekt for sine klare synspunkter. Han udviste endnu en gang sin sproglige overlegenhed, netop det der kom til at kendetegne ham op gennem livet. --- Det omtales også, at prisopgaven fik betydning for ham senere hen i livet, bl.a. ved at blive professor i æstetik ved universitetet.

Det kan måske umiddelbart at se ud som et sidespring i forhold til jurastudiet. Men det skal dog siges, at *H.C. Ørsted* også gjorde et tilsvarende 'sving' ved i sin studietid at vinde universitets præmie i en æstetisk prisopgave. --- Men det var som om såvel det græske som det nordiske og ikke mindst al anden digtning som bl.a. *Goethe* og *Schiller*, inspireret af hans tidligere lærer *Sander* fra '*Efterslægten*' og af digteren og forfatteren *Anders Sandøe*, havde 'sammensværget' sig om Adam, -- til stor skade for hans 'juristeri'. Han sprang lige ud i det, og oversatte i øvrigt *Goethes digte* og fortabte sig helt i hans væsen og udtryksmåde.

Og midt i alt dette forstyrres den unge jurastuderende yderligere af en meget stærk påvirkning, og som ikke mindst fremmede hans nationale følelser, nu i en virkelighedens verden. Det var *Slaget på Reden* den 2. april 1802. Det var under Napoleons krigene, og England ville sikre sig, at den danske flåde ikke kom i Napoleons tjeneste. Adam var tilknyttet studenterkorpset under dettes nye navn '*Kronprinsens Livkorps*'. Én af de opgaver de fik var, at de bomber der landede på land eller rettere i byen uden at sprænge, da at fjerne tændsatsen. Det var dog kun få bomber der faldt inde i byen, og derfor var der tid til at kravle op på Søkadetakademiets tag, som var én af fløjene på Amalienborg, hvorfra han sammen med sine kammerater kunne følge slagets gang. Et utroligt syn af dansk mod og handlekraft, overfor en uovervindelig magt, under bl.a. *Admiral Nelsons* ledelse.

Adam skrev selv herom i '*Anden April 1801*', foruden en række lejlighedssange. Men Studenterkorpset fortsatte sin træning, og i mørkeblå uniform med hvide striber, grå stramtsiddende bukser og halvstøvler, måtte han møde til eksercits på ridebanen ved Christiansborg, hver morgen fra kl. 6. Desuden skulle de være klar til hver nat, hvis der kom ordre på 'generalmarch'. Adam blev i øvrigt forfremmet til 'kommandørsergent' ved 1. Bataljon, og havde som sine foresatte officerer digteren *T. C. Brun* og vennen *Rahbek*. -- I løbet af de efterfølgende måneder dæmpedes den militære aktivitet dog betydeligt. Frygten for yderligere krigshandlinger forekom at være overstået. Adam kunne nu fortsætte som hidtil. Han studerede Islandsk, oversatte tyske digt og skrev selv. I august havde han samlet i alt 16 digte klar til udgivelse. Men udgivelsen blev først noget senere.

Adam arbejdede umådelig meget. Det var med jura, sprogforskning, historie, digtning, oversættelser, private komediespil og selskabelighed i *Drejers klub*. Det var mere end helbredet kunne klare. Mod slutningen af året fik han en nervelidelse der gav feber. Dette til trods nåede han at udgive sin *'Musenalmanak Siofna'* (gudinde for kærlighed) for året 1802, der var en samling, hvoraf halvdelen var hans eget arbejde. Det handlede i særlig grad om elskov og kærlighed. --- Men Adam stod ved en skillevej. Kun få forstod hans egentlige begyndende genialitet. Men han begyndte selv at forstå dens værdi, og i hans vaklen gennem de senere år, forekom det ham mere og mere ad hvilke vej han skulle gå. Det var således ved indgangen til det nye år 1802.

Dette år blev skelsættende i Adams udvikling som digter. Der er tale om en kulmination i årets løb. I februar fik han sit dramatiske arbejde *'Anden April 1801'* tilbage fra teatrets direktion, med besked om at det ikke kunne antages. Han lod sig dog ikke slå mere ud, end at han i forbindelse med årsdage for begivenhederne 2. april, lader stykke komme i 'trykken', samtidig med et par lejlighedsdigte, som dog ikke var særlig heldige. Adam forekom i øvrigt i dette forår, at være noget uligevægtig, som bl.a. resultere i skænderier med hans *Christiane*. I et brev efterfølgende undskylder han netop hvad der var sket. -- Adam levede jo konstant i en konfliktsituation mellem det indre behov eller 'kald' om man vil, og de mange andre ting han har taget sig på, således bl.a. sit jurastudie.

Midt i al dette, således midt i frustrationerne og de indre konflikter, sætter han sig til at skrive en nordisk fortælling om to brødre *'Erik og Roller'*, på hvis skuldre han lægger lykkens kjortel og skæbnens veje. Motivet er hentet fra Saxo, men det gør nu op med *'to-heden'* i ham selv, de to *'jeg'er'* der giver konflikten i ham. Pointen i stykket er, at den ene skal stige og den anden skal synke, for selvom de begge er tapre mænd, er de forelsket i samme kvinde (for Adam således poesien). Ud fra litterære eksperter vurdering, handler det ikke blot om, at Adam har villet skrive et historisk digt, men efter alt at dømme har villet producere et *'kunstnerisk produkt'*. Der er stil 'for alle pengene' som det er udtrykt. Det beskrives som en sum af alle de faktorer af teknik, opbygning, nye sprogformer og sproglige kvaliteter, simpelthen alle ingredienser til digterfaget er samlet i en stor enhed og sammenblanding, netop alt det som senere bliver kendetegnende for Adams arbejder. Det betragtes som et vendepunkt i hans digterbane, der samtidig kulminere med mødet med Steffens og udgivelsen af digtsamlingen *'Digte'* fra 1802, men først udgivet 1803. --- Men bemærkelsesværdigt er det, at *'Erik og Roller'* ikke blev udgivet før i 1897, således 47 år efter hans død. Den var på datiden alene kendt i en snæver kreds, men netop den snævre kreds der stod ham nær, således i hans nære netværk.

Alt dette er foregået på det tidspunkt hvor *Guldhornene* blev stjålet fra kunstkammeret på Det kongelige Bibliotek af guldsmeden *Niels Heidenreich*, der selv ofte kom på biblioteket. Han havde skaffet sig falske nøgler, der foruden hans egne private nøgler, gav ham adgang. Det berettes, at Adam ofte havde besøgt kunstkammeret og at han netop også engang han havde besøg af en norsk ven, og havde inviteret denne ven til at se *Guldhornene*. -- Det var en tragedie for alle, da denne nationale kunstschat blev stjålet og omstøbt. --- Så ikke underligt at Adam gav alt i sig til netop det kendte og elskede digt *'Guldhornene'*.

Adam har udtrykt det sådan, at han *'ikke undsaa sig ved at ynde Foreningen af det åndelige og det materielle'*, og deltog således gerne i forsamlinger i den relation. En eftermiddag i juni sad han i den sammenhæng i *'Richters gæstgiveri'* på hjørnet af Kgs. Nytorv og Lillekongensgade. Specialiteten her er beskrevet som 'bøf og rødvin'. Det er sjældent at finde sådanne beskrivelser fra datidens madvaner, derfor denne omtale. --- Her møder han vennen, lægen *O. H. Mynster* i selskab med en rank spinkel fremmed person, og som udstråler liv og ånd. Mynster præsenterer Adam for den fremmede med ordene: *'Må jeg gøre dig bekendt med stud. jur. Adam Øhlenslæger, en ung mand, man venter sig en del af, og som allerede har udgivet adskillige digte'*. Og videre præsenteres den fremmede således: *'Du taler med dr. phil. Henrik Steffens, privatdocent i Kiel og nylig ankommet til København'*. --- *Henrik Steffens* (1773-1845) var naturfilosof og digter. Født i Stavanger. Var af hollandsk-dansk afstamning. Havde haft skolegang i Danmark, men tilbragte siden det meste af livet i Tyskland. Kom på korte besøg i København, og i øvrigt fætter til N. F. S. Grundtvig.

Steffens skal nævnes som et led i Adams videre udvikling. Det indledtes med nogle lange samtaler. Dog har ingen af dem refereret fra det, men der har sandsynligt været meget at kunne omtale i den sammenhæng. -- Her med *Steffens* egne ord om påvirkningen af Adam: **'Var jeg end ikke selv nogen Digter, følte jeg dog, at jeg formaaede at oplyse en digterisk Aand om sig selv og sætte den i en levende Bevægelse. Dog har man vurderet min Indflydelse paa ham for højt. Jeg gav ham tilbage til ham selv; han erkendte sin egen indre Rigdom, og jeg blev næsten forskrækket, da den ungdommelige friske Kilde strømmede mig voldsomt i møde.'**

Forholdet imellem dem var dog 'svingende' gennem livet. Men da *Steffens* en tid lå syg i København, sad Adam ved hans seng. Det står dog tydeligt for litterære eksperter, at tiden sammen med *Steffens* har været en indflydelsesrig periode. Måske mest af alt deri, at Adam blev hjulpet til at finde sig selv. Men det peger dog på et venskab gennem livet. Hvad *Steffens* skriver om sin påvirkning af Adam, er nok meget identisk med, hvad Adam selv har utrykt om *Steffens* betydning på hans digtning. Men eftertidens litterære vurdering peger på, at *Steffens* satte Adam i yderligere bevægelse, til det han kom til at betyde i digtningens verden.

Adam har selv senere udtrykt det sådan, at de dage han tilbragte sammen med *Steffens*, var nogle af de lykkeligste i hans liv. --- I foråret 1803 flyttede de sammen ind i et hus ved Frederiksberg Alle', og boede her i et par år. Her skrev Adam bl. a. 'Sovedrikken', 'Freias Alter' og 'Thors Rejse' o.m.a.. Én af vennerne fra *Dreiers Klub* havde i spøg foreslået, at Adam og *Steffens* skulle lade sig male sammen, og hænge billedet op på huset til varigt minde. --- Fra denne periode skriver han selv en meget sjov beretning. De boede i stueetagen, og om aftenen blev skodderne lukket for vinduerne. Det blev derved helt mørkt i boligen. Han havde i lange tider en grusom drøm, vel nærmest et mareridt. Han drømte at der kom røvere ind i hans soveværelse, og med en dolk ville dræbe ham. Drømmene var så stærke, at Adam vågnede og stod ud af sengen for af flygte eller komme røverne i baghold. Derved vågnede han og fyldt med rædsel stod han midt på gulvet. I hans erindringer 'Levnet', skriver han meget interessant om den sammenhæng og mulige årsag hertil. Han skriver det sådan : **'Først i senere Aar, da jeg holdt op at drikke den eneste sædvanlige Aftensnaps, og hældte Vand, om Sommeren, i min Viin, blev Røverne borte. Mine Samtaler med Steffens, hvorved undertiden Phantasien blev ophidset, og Blodet kom i stærke Bevægelser, bidrog vel også noget, til at hidlokke Røveren. --- '**

Steffens er på den tid bl.a. på studierejse i Norge. Det gav Adam arbejdsro, og fornyet tid til opmærksomhed overfor *Christiane*. Senere hen i sommeren efter, rejste *Steffens* til Halle, og hentede sin brud ve navn *Hanne*, en datter af komponisten *J. F. Reichardts*. Ved meddelelsen om hans tilbagekomst, fik Adam travle forberedelser hermed. Det blev for meget for *Christiane* og i øvrigt andre i Adams nærhed. *Christiane* skrev et skarpt og vredt brev til ham, måske også ærgerlig over, at hun ikke selv kunne tysk, idet *Steffens Hanne* kun talte tysk. Adam oplevede hendes reaktion som egoistisk og barnligt, og sendte hende et svar på brevet. Han har tidligere brugt udtryk om hende som 'Stjerne i livets nat' og 'korsdragerinde', men nu var hun blevet et 'kors' for ham. Han udtrykker det sådan : **'Det er rigtignok slemt at have varmt Blod; thi saa skiendes man mere end andre. Men i visse Maader er det ikke saa galt at have varmt Blod; thi saa elsker man højere og stærkere og fyrigere end andre'**.

Ved *Steffens* og *Hannes* ankomst havde Adam arrangeret en fest, hvor flere af hans venner og familie var med. Til denne lejlighed og til ære for den tysktalende *Hanne*, havde Adam digtet sit første digt på tysk. --- Men den glæde at have sine nære venner hos sig, varede dog kort. Året efter forlod *Steffens* og *Hanne* København, idet *Steffens* havde fået et professorat i Halle.

Det var i året 1805. I juli dette år foretog Adam sin første længere *indenlandske rejse*. Han havde besluttet at ville besøge sine *Ørsted-venners* familie i Rudkøbing på Langeland. Han havde hidtil ikke foretaget længere rejser ud fra København, end højst 5 mil. Rejsen blev en stor oplevelse for ham. Det gav ham et indtryk af 'landet' folket levede i, 'Det yndige land'. Så pennen kom frem under rejsen, trods den skrumlende rejsevogn. Der blev nedskrevet mange oplevelser under vejs. Mange af dem udstråler en livsglæde ved mødet med den friske natur. -- Det er med stor sandsynlighed netop denne rejse der i 1823 får Adam til at skrive en 'fædrelandssang', den der i dag er vor *nationalsang* :

*Der er et yndigt land,
det står med brede bøge
nær salten østerstrand.*

Hvor 'Østerstrand' kan tolkes som Langelands kyst ud mod Østersøen, idet det ikke er eller var nogen egentlig lokalitet ved det navn. En anden betragtning er dog omtalt som bøgeskovene på Sjælland ned mod Øresund.

Det er netop ved hjemkomsten fra denne rejse, at han får oplysningen om *Steffens* afrejse. Et afsnit af Adams liv blev herved afrundet, og et nyt kapitel påbegyndt. -- Kort efter rejste en god ungdomsven til Vestindien. I den sammenhæng blev der afholdt et stort gilde i *Ermelundshuset i Dyrehaven*. Adam beskriver det selv som en utrolig fest, med masser af 'druk' og vild 'leben'. På indbydelsen blev gildet kaldt 'Symposion', som vel er mest benyttet i sammenhæng med saglig diskussion, men som også kan betegne 'et drikkelag'. -- Og det blev det. Adam beskriver det i enkeltheder i sin levnedbeskrivelse 'Levnet'. Det i øvrigt også på dette tidspunkt han selv ændre stavemåde i sit eget efternavn, nemlig fra det fordanskede 'Øhlenslæger' til det i dag mere kendte og tysk klingende slægtsnavn 'Oehlenschläger'.

I juli 1805 udgav han de seneste tre års arbejder under titlen 'Poetiske skrifter'. De udkom i to bind. Det var en bred samling af arbejder som bl.a. 'Freyas Altar', 'Langelandsrejsen', 'Jesu Christi Liv' m.m., samt 'Aladdin'. Forlæggeren *Schuboth* fandt samlingen alt for stor og for bred i sin sammensætning, men valgte dog at udgive det samlet. Det blev modtaget med stor begejstring. -- 'Aladdin' er et udtalt romantisk eventyr. Det indeholder 'drømme og fantasi'. Det er opbygget over arabisk kultur og inspireret af eventyrsamlingen 'Tusind og én nat'. Stykket blev modtaget med stor begejstring.

Men endnu en epoke var forbi. Han havde vel nok nået et højdepunkt ud fra det hjemlige fundament. Nye dimensioner måtte føjes til. --- Der skulle nu foregå noget andet og mere. Jurastudiet kedede ham, og han besluttede at afbryde det. Han havde dog sikret sig *Christianes* samtykke hertil. Hun var indstillet på, at det ikke blev som embedsmand, men som digter, hun skulle følge Adam i det videre liv. Hvorledes det økonomiske grundlag har været i de forløb år, fremgår ikke klart. Men der kan ikke være tvivl om, at der har været en rimelig indkomst. Med hans egne ord kan der gives et indtryk heraf, ud fra begivenheder lige efter *Steffens* var rejst. Adam boede fortsat i den samme bolig og skiver bl.a. således : ' --- **Jeg havde en gammel forulykket svensk Skoflikker til Opvarter, der tillige besørgede min Frokost. Undertiden smurte han mine Støvler med Smør, naar han intet Skovox havde. Han havde kone og Børn i Byen, men kom ud til mig hver Morgen Kl. 7, lukkede Vinduesskodderne op, og vækkede mig, når jeg sov. En Aften havde jeg hørt, at der næste Morgen Kl. 5 skulle indtræffe en stor Solfør mørkelse. Jeg tænkte: "Den maa Du også see !" Sværtede et Stykke Vinduesglas i Lyset, for at stirre paa Solen derigennem, og sagde til Skoflikkeren, at han maatte være paa Pletten lidt før fem, åbne Vinduesskodderne, og faa mig op. ---** ' --- Der har været 'stil og stand' over hans liv i den periode. Der er dog ikke noget der tyder på, at han har været under kongens bevillinger, så en indtægt til det givne grundlag, må antages alene at være kommet ud af hans arbejder, hans digte og teaterudgivelser. --- Det er desuden antydnet, at han havde sit eget teater i Vestergade, hvor han selv opsatte 'Aladdin'.

Adam var hyppig gæst hos en del personer i de højere kredse. På dette tidspunkt således ofte på *Sophienholm* ved Frederiksdal, hos *Constantin Brun* og fru *Frederikke*, der selv var forfatter og holdt 'digtercirkel'. Han havde desuden hørt, at grevinde *Charlotte Schimmelmann*, gift med Finansminister grev *Ernst Schimmelmann*, havde udvist stor beundring for hans digte, og nu ønskede at møde forfatteren bag 'Aladdin'. Adam vandrede ud til deres landsted *Sølyst*, og blev modtaget af grevinden selv, med ordene 'Min mand vil strax være her'. --

Der blev talt om Adams videre ønsker om at komme på udenlandsrejse, og greven støttede ham heri, og foreslog ham at ansøge 'Hans Kongelige Høihed Kronprindsen' om et rejsestipendium af fonden 'ad usus publicus', som greven selv var forstander for. Han lovede at gøre hvad han kunne for at fremme en sådan bevilling. Rejsen skulle først af alt gå til Halle, for der igen at møde sin gode ven *Steffens*. Adam fik imidlertid det råd grev *Schimmelmann*, at han skulle rejse til Halle, for derfra at søge legat til den videre rejse.

I den efterfølgende tid kom Adam ofte hos *Schimmelmanns*, og ved afskeden forud for afrejse, forærede grevinden ham et ur. Som Adam selv beskriver det, så var det på dette ur han gennem mere end tyve år *'talte mange lykkelige timer'*. Ved sin ældste søns konfirmation, forærede han det til sønnen.

I august 1805 gik han ombord på det skib der foreløbig skulle sejle ham til Kiel. Sejlturen til Kiel varede seks dage, bl.a. p.gr. af ret vindstille vejr. Han havde hundrede Rigsdaler på lommen, som hans fader havde givet ham. --- Et nyt livsafsnit var påbegyndt.

Udenlandsrejse 1805 - 1809

Efter yderligere 8 dages rejse indlogerede Adam sig hos *Steffens* i universitetsbyen Halle. Gensynet var overvældende for dem begge. Han blev præsenteret for flere af *Steffens* kolleger bl.a. filologen *F.A Wolf* og teologen *Schleiermacher*, for hvem Adam oversatte noget og lærte ham noget dansk, for til gengæld af få undervisning i græsk. Nogen tid efter ankomsten tog Adam med *Steffens* til *Leuchstadt*, hvor netop *Goethe* med en skuespillertrup fra *Weimarteatret* gav forestilling. *Det var 'stort' at møde Goethe*. Det var datidens store europæiske digter. *Goethe* var på forhånd blevet bekendt med og indtaget i Adams arbejder, bl.a. *'Aladdin'*. De blev vel modtaget af den store tyske digter, og Adam blev indbudt til at bo hos *Goethe*, hvis han kom til Weimar. --- Adam var ubeskrivelig lykkelig over den om end korte 'audiens' med *Goethe*.

Han besøgte i oktober *Steffens* svigerfar, komponisten *Reichardt*, i en lille by udenfor Halle. For at komme derud, måtte han gå langs Saale-flodens bred, (*en biflod til Elben*), en flod han i øvrigt ofte gik tur ved. Skønheden langs floden påvirkede Adam så meget, at han begyndte at skrive et digt. Han har stået og set på solnedgangen og skyernes formationer, og kom til at føle hjemve og længsel efter familie og venner. Digtet hedder *'Underlige aftenlufte'*, og er med enkelte vers at finde i Højskolesangbogen. Digtets fulde omfang på ni vers som Adam selv beskriver den i sin *'Levnet'*, er her indføjjet under 'Appendix'.

Adam arbejdede flittigt på nogle værker om Nordiske digte og teaterstykker. Under 'Appendix' opstilles kronologisk hans samlede udgivelser, herunder arbejderne fra denne udenlandsrejse. Mange digtere og deres venner og forbindelser gav Adam inspiration. Han havde bl.a. adgang til Universitetsbiblioteket i Halle, hvorfra han fandt en samling af *Snorres 'Heimskringla'*, hvor bl.a. *Hakon Jarls saga* er omtalt. Netop Adams *'Hakon Jarl hin Rige'*, blev skrevet det efterår og udgivet under *'Nordiske digte'* i 1807. --- *Steffens* og Adam sad i samme stue, ved samme kakkellovn. *Steffens* arbejdede med filosofiske emner, medens Adam studerede mangt og meget, bl.a. også *Schiller* med *'Wallenstein'* og *'Wilhelm Tell'*. Her foregik også de første arbejder på hans egen *'Hakon Jarl'*. Han skrev selv, at han frygtede *Steffens* foragt for denne tragedie. Det blev dog ikke tilfældet.

Men allerede i København var der opstået spændinger mellem disse to nyromantiske venner. *Steffens* ville ikke anerkende *Schiller* som han mente tog for let på tingene, var naiv og sværmerisk. En aften *Steffens* forelæste *Schillers 'Wilhelm Tell'* for sin unge gæst og andre i hans hjem, kastede han pludselig bogen hen ad gulvet og råbte *'Jeg kan ikke holde det ud'*. Adam gik demonstrativt ind på sit værelse og låste døren. Men *Steffens* temperament løb af med ham. Han gik bagefter Adam, hen mod den låste dør. Uheldigvis var det en glasdør, og da der ikke blev reageret indefra, knuste han glasset, og kunne derefter låse døren op. Det lykkedes dog at få ham til at falde til ro, og senere fandt en forsoning sted.

I november skete flere væsentlige ting. Den 25. november 1805 er *'Hakon Jarl'* færdigskrevet, og han kan fortælle *Christiane*, at han nu har sendt det til *fru Schimmelmann*. Senere sender han hans original i rød saffianbind, et materiale der i dag kan ses på Frederiksborg Museum. Et par dage forinden, havde han netop fået den glædelige meddelelse, at have fået bevilliget *'ad usus publicus'* stipendium. Det var ganske vist kun 500 Rdl om året i to år, men han havde forventning om at det hjemlige teater, næppe kunne komme udenom optagelse af hans seneste stykker.

Videre gik rejsen. Hen på foråret 1806 forlod han Halle og rejste til Berlin. Her var *Reichardt* (*Steffens svigerfar*) allerede ankommet for at deltage med en forestilling i byen. Han foreslog Adam at leje et værelse ved siden af ham i Leipziger gaden, og viste Adam stor opmærksomhed, og omtalte ham som '*en dansk digter*'. Adam overværede desuden bl.a. *Fichtes* forelæsninger, og en opførelse af *Mozarts 'Figaro'*. Han blev taget med i de 'højere kredse', og mødte bl.a. en dansk minister på dennes besøg i Berlin. *Fichte* var ikke uvæsentlig i Adams nye vennekreds. De fik nær forbindelse, og det glædede ikke mindst Adam, da *Fichte* havde været på besøg i København og bl.a. besøgt A. S. Ørsted og en nat havde sovet i huset hos Adams far på Frederiksberg Slot.

Reichardt rejste tilbage til sit hjem i den lille by tæt ved Halle, og Adam var alene. Hans husvært var en gammel '*Haarskiærer*', som straks ved hans ankomst havde spillet ham et 'puds'. Han erkender i sin beskrivelse, at han trængte til at få sit hår klippet, '*da der ikke havde været sax ved dem i et halvt år*'. Men klippe kunne han ikke efter Adams mening. Han var nemlig parykmager og således alene kendt med at klippe 'døde' hår. Adam blev ganske klippet skallet, med blot en lille tot i panden. ---

Men Adam længtes atter efter at møde sit 'idol' *Goethe*, og begav sig tilbage til Halle og videre til Weimar. Weimar var den tids litterære 'Mekka'. Han indlogerede sig på et hotel og forblev i Weimar i mere end to måneder. Han læste hans '*Aladdin*' og '*Hakon Jarl*' for *Goethe*, som kaldte ham '*ein herzlieber Junge*'. --- Meget tyder imidlertid på, at Adam blev 'dæmpet' lidt i romantisk forstand, af den mere konservative mester.

Hen på efteråret gik rejsen videre til Jena, hvor han traf *Hegel*. Derfra videre til Dresden, hvor han her mødte to landsmænd, arkæologen *Koes* og *P. O. Brøndsted*. De havde begge Paris som mål, og Adam beslutter sig for at følge dem, før han senere ville fortsætte til Rom.. --- Men dog forinden endnu engang at møde *Goethe*. Den 14. oktober opholdt vennerne sig i Weimar. Men det kunne have fået alvorlige følger. Det var netop medens Napoleon og prøjserne havde indledt slaget ved Jena. Fra deres hotel lige op ad prøjsernes hovedkvarter, hvor prøjsernes kongefamilie i øvrigt befandt sig, var de vidner til byens beskydning, og måtte tilbringe dagen i hotellets kælder. Dagen efter drog den franske hær ind i Jena og plyndrede byen. De franske generaler blev indkvarteret på samme hotel, hvilket måske har været til fordel for de tre venner. De undgik i hvert fald yderligere konsekvenser. -- **Videre gik rejsen til Paris. Her blev han de næste tyve måneder.**

Adam blev imponeret af det 'lyslevende' Paris. Det var en kontrast til hvad han havde set og oplevet i Halle. Sproget kendte han ikke meget til, men det franske temperament tiltalte ham. Det var som det er udtrykt, som '*at erstatte det tyske øl, med det franske vin*'. Men lige efter ankomsten mødte han den tyske '*ærkeromantiker*' *Fr. Schegel*. Han virkede dog ret irriterende på ham, idet han udviste en meget negativ holdning i stort set alle spørgsmål, således ikke mindst i forhold til franskmænd. --- Egentlig ville Adam også gerne digte på tysk. Men hans sprogkundskaber gav visse problemer. Han havde bl.a. oversat '*Aladdin*' til tysk, men fik den tilbage fra forlæggeren med begrundelse i, at sproget var fuld af fejl. Men en ny gennemgang hjalp dog herpå. --- Det skal nævnes her, at han fik et 'lykønskingsdigt' fra sin digterven *Baggesen*, på sin fødselsdag den 14. november, som hed '*Noureddin til Aladdin*'. Det digt *Baggesen* der sendte, antyder den begyndende spænding mellem de to. Det udvikler sig senere hen i tiden, hvilket vil fremgå i efterfølgende afsnit. Men interessant er det at se, at de kommunikerer med hinanden i digte.

Mod årets slutning i 1806, sendte Adam den for det hjemlige teater tilpassede version af '*Hakon Jarl*'. Som det er tilfældet gennem hele den lange rejse, så arbejder Adam flittigt, og her i Paris, er han virkelig i sit 'es'. Han trives og udvikles godt. Han er hver aften i teatret og bruger dagens første timer til sit arbejde. --- På et lokalt bibliotek fandt Adam '*Historie af Danmark*' skrevet af *Suhms*. Heri fandt han beretningen om '*Jomsvikingerne*'. Det er en beretning om et slot '*Jomsborg*'. Det var en borg på en ø i udmundingen af Oder-floden, der i middelalderen hed *Jom*. Borgen blev oprindeligt bygget af Harald Blåtand, men blev skiftevis erobret af venderne og danske konger, bl.a. Knud den Store og Valdemar den Store, som ødelagde den 1170.

Efterfølgende fulgte beretningen om 'Jomsborg-vikingerne's' heltmodige kampe. Borgen havde det særlige, at kvinder var forment adgang. -- Dette meget identisk med det liv Adam og hans venner levede i Paris. Deres hotel var som et 'Jomsborg' som det er udtrykt. 'Erobringstogterne' var alene på kunstens og videnskabens 'slagmark'. --- De bevægede sig alle tre i et 'højere lag'. Der blev virkelig arbejdet. --- Det berettes at han i februar (1807), efter blot et par måneder havde skrevet hans '*Palnatoke*' i fem akter, og samtidig oversat den til tysk. Han beskriver selv at han ofte sad til langt ud på natten dag efter dag, og læste op for sin ven *Brøndsted*. Adam der fortsat havde hjemve, udtrykte det sådan, at hvis han ikke havde haft *Brøndsted*, måtte han fortvivle eller være rejst hjem. --- Der kunne nævnes mange citater fra '*Palnatoke*', men her kun et lille morsomt udsagn, der hævdes at være tilbage fra *Harald Blåtands* tid på *Jomsborg* :

***Thi til et velbesat og lækkert Taffel
Udfordres frem for alting Kniv og Gaffel***

Men derhjemme gik *Christiane*. Af breve mellem dem fremgår visse 'krusninger'. Tiden var præget af lange forlovelser, og de unge piger gik i forældrenes hjem, godt beskyttet af moderlige formaninger. Men ingen tvivl om, at Adams første forelskelse var blegnet, og at hans syn på hende nok mere var ved at ligne et 'symbol' på kvindelighed og kommende moder, næppe som hans store kærlighed. Der er ikke nogle egentlige romantiske digte der er rettet mod *Christiane*. -

Dog fremtræder hans opmærksomhed og kærlighed på sin familie og kæreste, da meddelelsen om Københavns bombardement når ham i september 1807. -- Dog forhindre det ikke at han forelsker sig i en anden pige. Det var i en 16-årig skønhed ved navn *Jakobine*, datter af *gehejmelegationsråd Pløyens*. Han sendte hende digte og blå violer. Digtene kom til at versere mellem *Jakobines* veninder, og mange af digtene lærte de udenad. --- Forløbet heraf var nok ikke særlig heldigt.

Den 25 år ældre digter *Baggesen*, kom tilbage i juli 1807, efter et besøg i København. Spændingerne mellem dem tog til. Midt i alt dette modtog Adam imidlertid et supplerende legat på 1.800 Rdl fra '*usus publicus fonden*', penge han i høj grad havde brug for. -- De nye tanker skabte spændinger mellem Adam og hans gamle venner. Således også overfor *Steffens*. Hans '*Palnatoke*' mødte modstand hjemme, og hans bitterhed tegner sig i et brev til *H. C. Ørsted*. Men Adam fortvivler dog ikke helt. Han fortsætter sin linie, måske dog i en lidt mere moden og overordnet stil. Ved nytårstid 1807/08, havde Adam gennemarbejdet en plan til et kærlighedsstykke i 5 akter '*Axel og Valborg*'. Efter den 'kvindeløse' '*Palnatoke*', bruser nu hans sind efter ømhed. Det fremgår af digtet '*længsel i Paris*' med følgende ordlyd :

***Thi uden Kierlighed er Ungdoms Alder
En blomsterløs, en vissen Krands,
En Sæbeboble, som til Intet falder,
Musik i Salen uden Dands.***

Dette til trods for, at han ikke havde skrevet til *Christiane* i mere en otte måneder. Men meget tyder dog på en forsoning. Der følger nogle 'varme' breve efterfølgende, og et citat fra '*Valborg*' er gjort til hans eget udsagn til *Christiane* : ***Jeg hilser dig, min Kierlighed ! God Morgen !***

I foråret 1808 kom familien *Knudtson* fra Christanssund i Norge til Paris. Med sig havde de deres 16-årige datter *Benedicte*. Adam forelskede sig i hende og hun i ham. Det gav tilsyneladende yderligere inspiration hen over sommerens arbejder med '*Axel og Valborg*', med en mere virkelighedsoplevelse af dette kærlighedsdrama. Nok var det *Christiane* der var 'model' for *Valborg*, med nu p.t. glemt som sådan. *Brøndsted* blev ligeledes betaget af *Benedicte*, og havde 'hviske' hende i øret, at Adam allerede var forlovet i København, hvilket Adam ikke havde oplyst. Ved hendes families afrejse, spurgte hun således Adam, om hun skulle hilse hans forlovede når de kom til København. Adam blev blussende rød i hovedet. Adam og *Benedicte* så ikke mere til hinanden, bort set fra, at Adam ved et tilfælde nogle år senere så hende i Det kgl. Teater, men undgik hende. Det fortælles dog, at hun aldrig glemte denne berømte digter, selv ikke efter hun var blevet mor til 11 børn.

Men gode økonomiske tider kom. '*Palnatoke*' var endelig blevet optaget på Det kgl. Teater, og desuden fik han en god betaling for sin tyske udgave af '*Aladdin*', ved optagelse på et teater i Amsterdam. Egentlig kunne Adam godt have vendt hjem fra en udbytterig rejse. Men han havde fået en invitation fra en beundrer, en baronesse, der hed *Mme de Stael-Holstein* på slottet Coppet ved Lemanersøen. Hun havde indbudt en række af tidens 'skønånder', og havde fundet stort behag i Adams digtning. I virkeligheden blev Adam på Coppet i et halvt år, nok mere p.gr. af stedet end af det selskab han mødte. Shakespeare-oversætteren *A. W. Schlegel* var huslærer for baronessens børn. Adam kom aldrig på talefod med ham. Men en anden af datidens kendte digtere *Zacharias Werner*, omgikkes han dagligt trods deres store modsætninger. Han hjalp bl.a. Adam med nogle tyske oversættelser. Men der kom stærke skænderier mellem dem, og Adam har udtrykt det sådan om ham, at han anså ham for 'sygelig'.

I foråret 1809 blev det Adam for meget. Han besluttede at ville over Alperne til Italien for at studere klassisk kunst. Ideen til hans '*Correggio*' (udgivet i 1811) havde spiret i hans hoved i flere år. *Correggio* var en italiensk maler fra omkring år 1500, og var kendt for sine mytologiske malerier og med bopæl i *Parma*. Hans ide var at skrive en tragedie om en stor kunstner og hans værker. --- I april besøgte han den kendte landsmand *Thorvaldsen* i dennes atelier i Rom. *Thorvaldsen* havde netop fuldført sin *Jason*, og Adam stod og beundrede arbejdet. Han genså her desuden én af hans ungdoms venner, og sammen spiste de dagligt hos malerbrødrene *Riepenhausen*. Det er netop disse to der malede den 30-årige Adam i den berømte rødkridtstegning, som opbevares i *Bakkehuset* på Frederiksberg.

Hen på sommeren rejste Adam og nogle venner videre til *Grotta Ferrata* i Albanebjergene. Her bearbejder han sin '*Correggio*', først på tysk senere på dansk. Den danske udgave blev opført på Det kgl. Teater i 1811, men fandt ikke nogen særlig opmærksomhed. Som det er beskrevet, kedede kongen sig og folk begyndte at forlade salen før stykket var afsluttet. --- Man begynder at se, at en nedgang i 'smag og kvalitet' er begyndt i hans arbejder. Fra nu af går han en række nederlag i møde. Italiensrejsen havde ikke givet ham yderligere indhold i sin digtning og inspiration. Han så dog betydelig kunst under rejsen, men hans sind var ikke længere med den varme inderlighed.

I september 1809 påbegyndtes hjemrejsen, dog med et par uger i *Firenze*, hvor han atter mødtes med nogle rejsevenner. Han gjorde ligeledes ophold ved de norditalienske søer og besøgte operaen i *Milano*. Han blev måske bedre oplivet ved atter at komme til Tyskland. Her fik han trods den længere omvej, meget stor lyst til at møde *Goethe* igen. Han havde gennem sin rejse sendt *Goethe* flere breve om sine arbejder, men ikke hørt fra ham. I begyndelsen af november nåede han Weimar. Adam lod *Goethe* vide, at han havde skrevet en ny tragedie og meget gerne vil læse den for ham. Adam forventede at *Goethes* dør ville blive åbnet for ham. Men han fik det svar, at *Goethe* helst selv ville læse det. Adam fik materialet retur få dage efter med besked om, at *Goethe* ikke kunne læse hvad han skrev.

Tilbage sad Adam på sit sædvanlige hotel '*Elephanten*' i Weimer, dybt bedrøvet over den kulde han havde mødt fra den digter han havde sat højest af alle. Til sidst reagere han ved en aften kl. 23 at opsøge *Goethes* hjem, og forlangte at komme til at møde ham. Han blev afvist med henvisning til at husets herre var gået i seng. Med tåre i øjnene fastholdt Adam sit ønske og han fik lov at komme ind i mesterens soveværelse. Adam faldt *Goethe* i armene og sagde : "**Hr. Geheimeraad ! Tillad mig at sige Digteren Goethe for evig Farvel.**" --- *Goethe* svare "**Nu, lev ret vel, mit kiære Barn !**" -- og Adam sluttede hulkende : "**Intet meer, intet meer**", -- styrtede ud og forlod huset.

Adam forvandt aldrig dette nederlag. Han forstod at *Goethe* ikke havde tiltro til hans nordiske tragedier og helt havde tabt interessen for ham. -- Hjemrejsen fortsatte og den 24. november 1809 gik han i land på dansk jord, og kørte over Valby Bakke og indtager sin bolig i St. Kongensgade nr. 1. --- Nogle dage senere kunne man læse i avisen '*Nyeste Skilderie af København*': **Fædrelandet nyder den Glæde igjen at modtage sin Digter, Hr. Adam Oehlenschläger. Han kom til Hovedstaden i Løverdags Aftes.**

Perioden 1810 - 1830

Adam fik en fornem modtagelse, ikke blot af familie og venner, men af den hele nation. Alle fremtrædende kredse, såvel adelige som borgerlige, stod i kø for at se den store digter hos sig. Det er hos *Moltke*, *Bernstorff*, *Schimmelmänn* og ikke mindst hos *kongen*. Adam blev budt til taffel på slottet. Over alt var det smiger og beundring. --- Men nedgangstiden lure foran ham. Så længe en kunstner kæmper for sin ære og idealer, skaber han det bedste, hævdes det, og det tilføjes, *at intet er farligere for talentet end succes*. --- Men længe nok havde *Christiane* og Adam været forlovet. Nu var det tid til at blive mand og kone. For Adam var et ord et ord, og således blev det. Den 17. maj 1810 kørte de til den gamle middelalderkirke i Gentofte og blev gift. Herfra til en lille anneksgård til *Schimmelmännns 'Sølyst'*, som blev overladt dem til sommerbolig. Her sad så den berømte digter hen over sommeren. Han fik mange besøgende, men hans digtning blev ikke meget andet end lidt gentagelse og tomme rimerier. Dog med et forarbejde til det måske ikke særligt vellykkede syngespil '*Faruk*', som *Weise* satte musik til. Desuden til fortællingen '*Aly og Guldhindy*'.

Men hen på efteråret kom udnævnelsen til **professor i æstetik** ved Københavns Universitet. Det var *Rahbeks* embede der er blevet ledig. Det var hertugen af Augustenborg der var prorektor, og tilskyndet af *Schimmelmänn* gik han ind for udnævnelsen. Adam fik nu den fine titel af '**velbyrdige og højlærde Hr. Professor**'. -- Vilkårene var, at Adam skulle forelæse hver onsdag og lørdag over '**det Skønne i Almindelighed og Poesie i Særdeleshed**'. Hertil kom en privat forelæsningsrække om søndagen i '*Det harmoniske Selskabs*' lokaler i Vingaardsstræde.

Landet var ramt hårdt af krigen 1807 - 14. I 1813 gik staten bankerot. Det var hårde vilkår for alle, således også for den der skal leve af at skrive. Adams produktion faldt i såvel omfang som kvalitet, og det syntes at forekomme at han havde har tabt modet og styrken. Men dog skrev han fortsat om fortidens emner. Enkelte blev opsat på teatret. Således bl.a. '*Optrin af Normers og Asers Kamp*' i 1811. --- Men kritikken ramte ham. Det er i særlig grad hans tidligere nære ven *Baggesen*, som i øvrigt i 1811 var blevet professor i Kiel. Adam var let at 'træde ned'. Hans eneste forsvar var at blive 'hidsig', - næppe nogen fordelagtig adfærd. Men *Baggesen* fortsatte, således bl.a. i ugebladet '*Dannora*'. Denne strid kom til at fortsætte i flere år. Der blev således også længere mellem Adams digtning. I 1814 tog han dog den beslutning, at tage en ide' op fra hans ungdomsdage, om fortidens hedenskab. Desuden fandt han hos Saxo en sagasamling om nordiske kæmper, bl.a. *Rolf Krake* (udgivet 1828) m.fl. I sommeren 1814, hvor landet var ved at samle sig efter den udmattende periode, lykkedes det ham med en række digtninger, hvoraf mange stadig er forholdsvis kendte. Det var måske ikke så meget indholdet heri, der satte disse arbejde højt, men mere en fantastisk sproglig kvalitet, med overbevisende digterisk dygtighed, og som af litterære eksperter har fået det udsagn, at de ikke siden har fundet sit lige i skønhed og kraft. Der henvises bl.a. til hans '*Frode paa Vifils Ø*'. Her et enkelt vers, der med få ord beretter en voldsom og brutal men beskrivende hændelse :

**Kong Frode staaer i Leiregaard,
Han gav sin Broder Ulivssaar.
Det var stor ynck og smerte;
Ung Halfdan ligger krum paa Skiold
Med Staalet i sit Hierte.**

Midt under al tumulten, som efterhånden havde udviklet sig til lejre, én '**for**' Adam, bl.a. *Carsten Hauch* og én '**imod**', med *Grundtvig*, *Heiberg* og *Baggesen* som de mest kraftfulde, fandt han det formålstjenstligt, at tage imod et tilbud om at ledsage den unge Baron *Bertouch* til Tyskland, Paris og Wien. Han var således borte det meste af 1817. -- Men ak, -- efter hjemkomsten rullede striden videre. Adam formåede dog gennem hans forelæsninger op gennem 1818 og 19, at beherske sit sind, og ud fra litteraturen at få udformet et skrift, der gik til kamp mod hans modstandere. Hans studenter støttede ham overfor *Baggesen* og 'brodden' gik af, ikke mindst da *Baggesen* forlod København. --- Men Adam var slagen. Desuden rantes han af sin elskede søster *Sophies* død i 1818, ligesom to af hans nære venner fra barndommen og ungdommen, *O. H. Mynster* og *Rosing*, begge døde samme år. ---

Hans tilstand var blevet sådan, at han endog søgte at føre bevis for, at han var gået fra 'sans og samling'. Dog bragte året 1818 den oplevelse, at billedhuggeren *Thorvaldsen* besøgte København, samt at han forud for de tragiske begivenheder fik skrevet lystspillet '*Robinson i England*'. ---

Men en lykkelig begivenhed midt i al bekymringen skal dog med. I 1815 afholdte Frederik den 6. en '*kroningsfest*' (*officielt en salvning*). Nok var han blevet konge i 1808, men p.gr. af krigen 1807-14 og efterfølgende fredskongres i Wien, blev der først mulighed herfor i 1815. Til denne lejlighed havde Adam skrevet et digt og en sang. Med citat fra hans '*Erindringer*', fortæller han følgende: '*Til Kroningsfesten blev jeg Ridder af Dannebrog, hvorfor jeg vel til dels kunde takke mine Kroningsdigte*'. -- Adam havde nemlig ikke den store tiltro til kongens forståelse af poesi og mente ikke han '*agtede*' den nok.

Adam rejste sig igen trods de voldsomme angreb. I sommeren 1819, nu 40 år gammel, udgav han den poetiske mytologi '*Nordens Guder*'. Det blev et berømmeligt år. Det var også året, hvor han digtede vor elskede fædrelandssang '*Der er et yndigt land*'. Det er som om han i tanken vender tilbage til sin ungdoms rejse til Langeland, og al den livskraft han dengang havde i sig. Hans begejstring er én af hans fineste karaktertræk. Således bl.a. som udtrykt i de afsluttende verselinier i sangen :

**Vort gamle Danmark skal bestaae,
Saa længe Bøgen speiler
Sin Top i Bølgen blaa.**

Det skal nævnes at der i året 1822 var en jubelfest for *Holberg*, som optog Adam. Det var nemlig hundrede året for hans første store komedie '*den politiske kandestøber*'. Han skriver selv i hans '*Erindringer*' at entusiasmen ikke var særlig stor og tilføjer, at '*Damerne lide ikke Holberg, fordi han er plump, fordi der ingen Kierlighed er i hans Lystspil* ---'. -- Men Adam ville fremhæve *Holberg* for andet og mere end hans værker. Det var netop denne *professor Holberg*, der også var den *Baron Holberg*, der forærede Danmark sit *baroni i Sorø*. --- Men så beretter han dog, at en fest i København blev det til, med mange mennesker '*af begge køn*', som det er udtrykt.

Adams liv forløber tilsyneladende ret roligt i tiden fremover. Det er ikke de store udsvævelser på nogen måde. Det kan forekomme, som om han er blevet 'stækket', og ikke 'flyver' så stærkt og højt som i sine unge år. Manglende økonomisk formåen kan også være en årsag. Udenlandsrejsen har sikkert også påvirket ham på flere måder. Han er 'modnet' men har også mødt mennesker han har udvist tillid til, men som har haft en anden opfattelse af mangt og meget. Én ud af de mange, kunne som eksempel nævnes *Goethe*. Hans stilling som *professor*, har måske også påvirket til en mere diplomatisk linie, for stolt af dette job var han.

Hans arbejder samler sig mest af alt om den ældre danske historie, med relation til Saxos Danmarkshistorie, og fortsat om nordisk mytologi. Han udtrykker det i virkeligheden selv sådan i hans '*Levnet*': '*Da jeg i Aarene 1821, 22, 23 og 24 havde beskæftiget mig paa denne Maade, samt med Udgaven af mine lyriske danske Digte i tre Bind, hvori var adskilligt Nyt bearbejdet, begyndte jeg atter at skrive originaldanske Sager*. --' Under *Appendix* er omtalt udgivelserne i tiden og tiden herefter. Det er ofte en enkelt udgivelse om året eller hver andet år. Men arbejdet bliver der og eet af hans største værker i den omtalte genre '*Hrolf Krake*' blev færdig i 1827 og udgivet året efter. --- Samme år dør *Baggesen* i Tyskland. --- Netop også samme år døde Adams far i en alder af 79 år. Det var et stort tab for Adam. Han var ofte kommet hos ham på Frederiksberg slot sammen med kone og børn, og ladet sine egne børn løbe rundt og lege de steder han selv havde oplevet som barn. -- Men herefter blev dette slot 'et fremmed sted'.

En begivenhed ud over hverdagens almindelighed må nævnes. I sommeren 1829 fik han et brev fra en ven ved navn *Ove Thomsen*, med titel af '*Litteratus*', som foreslog ham at '*gjøre en Lysttour med ham og flere Danske, paa Dampskibet til Malmø og Lund*'. Adam udtrykker det selv sådan, at havde han ikke fået denne indbydelse, havde han nøjedes med sin sædvanlige aftenvandring. Og videre udtrykker han det sådan: '*-- Og da jeg stod på Skibet og nærmede sig den fremmede Kyst, kunde jeg selv ikke begribe, hvorfor det ikke var faldet mig ind, at drage oftere derover --*'.

De blev modtaget af *Lagmand Hoffman*, der var sejlet ud i sin egen båd for at tage imod dem. Efter nogle dage med gode oplevelser og i øvrigt oplevet, at mange bønder i Skåne endnu havde *'vort sprog i deres tale'*, kørte Hoffman selskabet til Lund, hvor de blev indlogeret. ***Senere kom en deputation af studenter fra Lunds Universitet for at hylde Adam. De indbød Adam til i ugen efter at overvære 'Rektorskifte og Magisterpromotionen'***. --- Besøget havde været helt overvældende med en storlået hæder og værdighed, og ved afrejsen på skibet, udråbte *Hoffman* er 'hurra'.

Få dage efter rejste Adam med hele sin familie atter til Sverige, for at imødekomme studenternes indbydelse, som ovenfor omtalt. *Hoffman* havde netop været i København, og havde opfordret Adams kone *Christiane* til at rejse med. Denne rejse blev af en endnu større betydning. -- Han traf sin ven Biskop *Tegner'*, som ofte havde besøgt ham når han havde været i København. --- Der var en højtidelighed i Lunds Domkirke forud for ovennævnte *'Rektorskifte og Magisterpromotionen'*. *Tegner'* havde forberedt Adam på, at han havde noget særligt at sige til ham under ovennævnte arrangement. *Tegner* havde sagt til ham: ***'Til Doctor kan jeg ikke kreere Dig, uden Patronens Vidende, men han vil intet have imod at jeg kroner Dig som Digter'***. (*Patronen = forstander, rektor, evt. kongen*). --- Under højtideligheden holdte *Tegner'* således en længere tale til Adam og sluttede sin tale med at sætte en *laurbærkrans på Adam hoved*, under pauker, trompeters og kaninernes lyd, som Adam selv udtrykker det. --- Et maleri af denne begivenhed med laurbærkrans på hovedet, er siden blevet et berømt billede. --- Dagen efter atter tilbage i København. Adam afrunder og afslutter sin egen *'Levnet'* med følgende citat : ***'Denne smukke Sommerdag, den 28de Juni (1829), bliver mig saameget mere uforglemmelig, da den tillige var min høje Velynderindes Prindsesse Caroline Amalias Fødselsdag, hvorfor jeg også tidlig forlod de skaanske Venner, for at tage Deel med paa Sorgenfri i een af de Skioldungsfester, der altid tillige ere Folkefester, for hengivne, trofaste Danske !.'***

Fra 1830 til hans død 1850

Adams *'Levnet'* slutter med året 1829, og blev udgivet året efter. Adam døde i 1850. Beretninger om de efterfølgende år er sparsomme. Her er således alene anvendt hans *'Erindringer'* udgivet året efter hans død, samt *'Manddom og Alderdom'* af Vilhelm Andersen udgivet i 1899.

Adam utrykker det selv sådan, at han i årene 183, 32 og 33 var meget flittig. Han var en periode rektor, og måtte i den sammenhæng som normen var, derfor selv skrive og holde tale på latin. Han var ved en tidligere lejlighed blevet bedt om at holde tilsvarende taler på latin, og da han ikke mestrede det sprog særlig godt, havde han gennem et helt år søgt supplerende undervisning heri. -- Han udgav i 1831 et *'Månedsskrift for Æstetik, Kritik og Poesi'*. I virkeligheden var det en reaktion på den megen kritik han havde mødt, og ikke mindst på det seneste af *Heiberg*. Adam skrev bl.a. et par digte som forsvar, og nu lagde han ikke længere fingre imellem. *Månedsskriftet* er således et videre forløb, som han selv udtrykker det: ***'Thi det er kun med Forstanden og Dømmekraften, at man kan kæmpe for Følelsen og Fantasien, at disse Evner ikke af Skævheder og Spidsfindigheder vildledes, overdøves og gaa til Grunde'***. Tidsskriftet fik navnet *'Prometheus'*, opkaldt efter *'Guden for Menneskedannelsen'*, *'Humanitetens Gud'*. På samme tidspunkt skrev han tragedierne *'Tordenskiold'* og *'Dronning Margareta'*. Begge blev godt modtaget.

Desuden var Adam i 1831 atter på en Tysklandstur hen på sommeren, vel nok for endnu engang at komme bort fra den litterære Københavnske problematik. --- I sommeren 1833 tog han en rejse til Norge, som ved freden i Kiel 1814, var afstået til Sverrige. Rejsen gik til Christiania. Han traf også her flere gamle venner, og fik i øvrigt en pæn modtagelse. Den unge prins Oscar udviste Adam stor opmærksomhed, og de mødtes et par gange, bl.a. til 'taffel'. En deputation af tre professorer fra universitet, indbød ham til et festmåltid: Her blev holdt tale og sunget. Som Adam selv beskriver det i sine *'Erindringer'*, så ville han som tak for talen drikke *'Norges skål'*, syngende en norsk nationalsang fra ældgammel tid, der hedder *'bor jeg på det høje fjeld'*. --- Men Adam skriver, at ingen af de tilstedeværende kunne den udenad, undtage ham selv. -- Om denne rejse skrev Adam efter hjemkomsten digtet *'Norges-reisen'*.

I foråret 1834 havde Adam den store sorg at miste en datter. Hun døde i barselsseng kun et par og tyve år gammel. Adam havde besøgt hende hyppigt medens hun lå syg og svag. Han havde læst op af hans seneste digt 'Sokrates', som hun lyttede til og var optaget af. Men Adam så hvor det bar hen. På et tidspunkt sagde hun til ham, 'giv mig en trøst'. Men Adam formåede ikke i det øjeblik at sige noget, men som han selv udtrykker det 'Jeg trykkede hendes Hånd med et kærligt Faderblik, og gik'. Men da han næste dag kom, behøvede hun ikke længere nogen trøst, da var hun død. --- Adam skriver herom således. '**Lottes Død stemte min Sjæl atter entidlang hen i den vemodige tilstand, som er et træk i min Charakter, som i ulykkelige øjeblikke ofte tog overhånd, men aldrig beherskede mig saaledes, at den berøvede mig min Kraft og gav min Aand en Gensidighed, der vilde have gjort den uskikket til at føle, skue og fremstille Menneskelivet som en ægte Digter**'. --- Et udsagn fra ham selv, som måske netop tegner et fyldigt billede af ham som menneske og digter.

Det blev den netop nyudnævnte *biskop Mynster*, der foretog begravelsen fra Frederiksberg kirke. Han talte om *livets uro og dødens fred*, med nedenstående digt som citeret :

*Du arme hjerte lille,
som i en storm du går
Og bliver aldrig stille,
før du ej mere slår.*

Adams datter er omtalt som et temperamentsfuld og kontroversielt menneske, som dog alt for tidligt blev 'stille'. -- Adams hyppige vandringer i Frederiksberg Have, blev nu mere til Frederiksberg Kirkegård. --- Han var hårdt ramt af hendes død, og religiøse elementer trådte frem i ham. Han omtaler selv et citat af David, her omskrevet til hans eget '**Hun kommer ikke meer til os; men vi kommer til hende !**'

Adam havde netop også i dette forår fået en indbydelse fra *prins Christian*, der var guvernør i Odense og boede på Odense Slot. -- Han opholdt sig sammen med prinsen en måned eller mere. De havde stor gensidig tillid og respekt. Han traf også her gamle bekendte. Bl.a. én af hans ældste barndomsveninder, han havde leget med og spillet komedier med, sammen med hans søster *Sophia* og andre på Frederiksberg slot. Hun hed dengang *Ellen Bech*, men var nu gift med *Statsråd Falbe*. De var dog begge på 'fornavn' straks de mødtes, som om de kun havde være borte fra hinanden en uges tid, som det er udtrykt af Adam. Desuden kom han på besøg på Langesø hos *Baron Holten*, der i øvrigt også var statsråd for prinsen. Derudover kom han hos Kammerherre *Benzon* på *Christiansdal*, samt på *Hindsgavl* hos Kammerherre *Føns*. De er alle omtalt i efterfølgende digte i '*Samlede Skrifter*'. --- Hertugen af Augustenborg besøgte på den tid prinsen i Odense. Det var sønnen af den hertug, der efter *Schimmelmanns* anbefaling, havde indstillet Adam til hans professoratet i sin tid. Sammen med prinsen foretog de et efterfølgende besøg hos Hertugen. Men hertugen var ikke af prinsens åbne og venlige natur, men '*kold og stolt*'. Dog opførte han sig '*artigt og forekommende*', som Adam udtrykker det.

Prinsen indbød Adam til at tage med på en rejse til Langeland. Adam ville gerne gense de steder han for omkring tredivede år siden, havde besøgt og som havde fyldt ham med stor glæde. Dog var meget forandret. Han kunne næsten ikke genkende det gamle apotek, hvor han havde boet og besøgt familien Ørsted. Men rejsen i sig selv over Svendborg og sejlturen over Svendborgsund, var ligeledes et dejligt gensyn. --- Alt styrket med erindringer fra hans ungdomsdages rejse.

Alt dette blev efterfølgende til digtet om '*Fynsrejesen*', som han benævner en '*digterkrans*', udgivet i 1835. Desuden en række særskilte digte, udgivet i anden sammenhæng. --- Yderligere i dette år, således i sommeren 1834, skrev han skuespillet '*De italienske Røvere*'.

I de følgende år sker der i hovedtræk følgende: I 1836 døde hans ven *Carl Heger*, en bror til *Christiane*. **I et digt skriver han om Carl Heger: 'Din Sjæl min Aand forstod. -- Om Christiane skrev han : Din Aand min Aand forstod'**. --- På samme tid blev Adams 'Sokrates' opført på teatret. Da han netop på det tidspunkt var syg, oplevede han ikke selv at overvære de få gange det blev spillet. Stykket bragte ikke nogen lykke, og blev fordømt af kritikken.

Det sårede ham, idet digtet jo i høj grad var helliget erindringer om hans datter. --- I foråret 1837 havde Adam færdigskrevet tragedien '*Olaf den Hellige*'. Året efter fulgte '*Knud den Store*'.

Adam levede i dagligdagen i en meget fast rytme, ud fra hvad de tilgængelige kilder beretter. Han stod op kl. 7,30 i sommerhalvåret og kl. 8.00 om vinteren. Han gjorde meget ud af at være vel soigneret, vaskede sig og 'børstede tænder'. Han spise kun lidt om morgenen til en kop te, og sad i slåbrok og skrev til kl. 11, hvor han fik frokost med to stykker smørrebrød. --- Omkring kl. 12 barberede han sig og klædte sig på. -- Kl. 13 gik han en tur, som regel til Frederiksberg. Det kunne være i selskab med sine børn eller andre. Men gik han alene, lod han tankerne om hans aktuelle projekter bearbejde i hovedet og således forberede kommende arbejder. -- Kl. 15, måske lidt senere, var han hjemme igen og fik en middag kl. 16. Det omtales, at han havde en glubende appetit og lagde vægt på god mad. De dage han skulle forelæse på Universitetet eller andet sted, måtte han gå straks efter måltidet, men ellers havde han en time eller mere til sit arbejde. Kl. 18 var han næsten hver aften i teatret. -- Kl. 21 hjemme igen til te. Måske var der gæster med hjemme, og så serverede Christiane lækre ting for dem. -- Kl. 23 lå Adam atter i sin seng efter at have vasket sig og 'børstet tænder'.

I 1839 døde Frederik den 6. og blev bisat i Roskilde Domkirke. Adam havde skrevet et lille digt over ham til et universitetsprogram, og det blev overdraget ham at skrive en sørgekantate, en sangkomposition, hvortil Wejse skrev musikken. --- I 1840 fik Adam brev fra hans ven *Tegner* i Sverige. Han kunne fortælle, at den svenske **kong Karl Johan havde givet ham 'Storkors af Nordstjernen'** og at han i nær fremtid ville modtage diplommet herfor. --- Senere på sommeren samme år, blev der holdt kroningsfest for den nye konge **Christian den 8. og dronning Caroline Amalia**, som fandt sted på Frederiksborg Slot. På kongens opfordring havde Adam digtet en 'kantate' til taflet. Her med musik af *Frølich*. Ved en anden lejlighed, netop i sammenhæng med kongens og dronningens sølvbryllup, gjorde kongen Adam til '*Dannebrogsmænd*'.

Op gennem året 1841 havde *Christiane* være sløj. Hun havde længe haft krampagtige bevægelse ved munden og øjelågene. Kræfterne aftog. Men så endte hendes godmodige hjælpsomhed med noget mere alvorligt. Hun var meget hjælpsom i sin karakter, skriver Adam om hende. En fattig kone der ind imellem hjalp i huset hos dem, var blevet syg. *Christiane* besøgte hende, men blev desværre smittet af hendes sygdom '*Tyfus*'. Hun døde kort efter i en alder af 49 år. -- Adam boede på det tidspunkt i Nørregade. Men han ønskede at komme nærmere Frederiksberg. -- Han fik tilbudt en lejlighed på Frederiksberg Alle, af sin gode bekendte *Grosserer Melchior*, men kun som midlertidig bolig. Men kort efter kom hans ven *Brøndsted*, og spurgte om der var noget han kunne hjælpe med. 'Jo' svarede Adam '*det er der*'. Adam havde set, at *Slotsforvalterboligen ved Frederiksberg Slot* stod ledig. Adam bad *Brøndsted* om at gå til kongen om det, da han selv følte sig for trist til mode, til at møde kongen. *Brøndsted* kom tilbage med kongens bevilling til boligen, men dog kun for sommeren. Det glædede Adam meget. Nu var han desuden tilbage i sin barndoms verden. Han flyttede nu ind sammen med sine to sønner. Senere fik han tilbudt den nyistandsatte *Fasangaard*, som tidligere havde været bolig for slottets skytte og den ansvarlige for bl.a. *fasanopdræt*. Da Adam havde set denne nyistandsatte bolig valgte han den.

Der fulgte på dette tidspunkt en række hædersbevisninger. Han blev '*Æresmedlem af Studenterforeningen*' på sin 62 års fødselsdag den 14. november 1841. Han blev '*Kommandør af Dannebrog*', Medlem af det '*Nederlandske Videnskabers Selskab*' og fik det '*Svenske Akademis*' store guldmedalje.

Adams datter *Maria* var blevet gift med en nordmand ved navn *Konov*. De havde bosat sig i Norge på en større gård ved Bergen. Adam fik stor lyst til at besøge dem der. I juni 1843 rejste han af sted sammen med sin søn William. Det blev ikke blot til en familierejse, men også med mange besøg hos venner og bekendte. Også i Bergen blev han hædret af befolkningen med stiftsamtmanden i spidsen. --- Året efter i 1844 blev han '*Æresmedlem af Kunstakademiet*'. Det var netop i det år billedhuggeren Thorvaldsen var død, og det hævdes af Adam selv, at netop han før sin død, havde opfordret Akademiet til at give ham den hæder. --- Adam giver i sine 'Erindringer' i øvrigt en betydelig omtale af Thorvaldsen som person og kunstner.

Det var ligeledes i samme år, at Adam omtaler at han skiftede forlægger for en periode af 10 år, til *Universitetsboghandler Høst*. Det gav ham desuden en forbedret økonomi, der gjorde det muligt at gøre endnu en udenlandsrejse og tilmed med sin yngste søn William. I Hans *'Erindringer'* er omtalt en række breve han har sendt hjem til sine øvrige børn. Det er bl.a. fra Berlin, Dresden, Wien, Mynchen, Paris, --- og atter hjemme i foråret 1845.

I sommeren 1847 var Adam på endnu en rejse til Sverige, ligeledes ledsaget af sin søn *William*. Rejsen gik denne gang til Stokholm og Upsala. Det blev som en rejse fra den ene festlighed til anden, til ære for den kendte og respekterede nordiske digter. Som én af de sange der var blevet digtet til hans ære, og som blev sunget for ham, nævnes her et uddrag :

*Dikta glad i lifvets høst och sjung,
Sjung om fordna tiders hjeltelära,
Sjung med fröjd for gammel och for ung;
Amleth ær ej slutet paa din æra.*

Nej, det var ikke slut. I 1848 skrev han *'Regnar Lodbrok'*. --- Det var i det år treårskrigen brød ud. Et krigsudbrud der bekymrede alle. Som for andre på den tid, så blev forholdet og holdninger til 'det tyske' påvirket stærkt. Man havde håbet på en våbenstilstands aftale hen på året, men uden resultat. Det var netop på det tidspunkt Adam skrev *'Regnar Lodbrok'*.

Den 14. november 1849 var det Adams 70. års fødselsdag. Der blev afholdt en stor fest på *'Skydebanen'*, sammen med *'de bedste mænd'* i hans eget land. **For første gang i eget land, blev han hyldet som 'Nordens Digterkonge'**. Det var den begivenhed han havde glædet sig mest til blandt de mange andre hædersbevisninger. Det var ikke mindst da det netop var fra nogle af hans tidligere *'fjender'*. bl.a. *Heiberg*, der netop havde skrevet en sang for ham til dagen. Det er den kendte sang *'At Danmark er et lidet land'*. -- Og fra *Grundtvig*, der havde 'dømt' ham hårdt, men som her rakte ham en laurbærkrans fra *'de danske kvinder'* som det hed. --- **Da havde han følt sig virkelig lykkelig, som havde han fået alt tilbage.** Det kan udtrykkes som nedenstående digt, i harmoni med Adams oldnordiske digte om helte og fortidens kultur, midt i den datidens virkelighed og værdighedsoplevelse, som netop for Adam ved denne hans sidste fødselsdag :

*Det var som efter Ragnarok, som efter Jættefærden,
Naar Tvist og Kamp har styrtet i Mulm den gamle Verden
Og naar en anden opstår; naar Jorden blomstergrøn
Fremskyder sig af Bølgerne, dobbelt saa skøn;
Naar Aserne Guldbrikker i Sommergræsset finde
Og spille stille glade; naar Rædslen er af Minde,
Der kun fornøjer Sjælen, som Børn et Eventyr,
Og som en Hyrde Legen af morgenrøde Skyer.*

Ingen kunne dog forestille sig, at Adam ville dø et par måneder senere. Han døde den 20. januar 1850. Adam var ikke den der på sit dødsleje tilkaldte en præst, som for mange i datiden vel var almindeligt. Han havde sine egne midler. Det berettes at da han lå på sit dødsleje, og erkendte situationen, kaldte på sin ældste søn. Adam bad ham afslutte hans *'Erindringer'* når han var død. Desuden udtrykte han sine sidste ønsker overfor ham, og bad ham sørge for, at der til den mindehøjtidelighed han forventede teatret ville holde efter hans død, da at få opført hans værk *'Sokrates'*, vel at mærke uden den scene, hvor *Sokrates* udfordres af sine fjender. -- I stedet bad Adam sin søn om netop at læse den akt, hvor *'Sokrates'* omtaler døden. Sønnen læste medens Adam lyttede til disse sidste ord, netop de ord han selv havde skrevet i det digt :

*Hvordan kan Døden gøre dig bedrøvet ?
Den være kan jo dog blot eet af to,
Hvad enten noget, Kebes ! eller intet.
Hvis den os røved hver en Følelse
Og blev en søvn, hvori den sovende
Ej ængstedes, selv ej af mindste Drøm,
Da var den alt en uskattelig Vinding;
Thi vist jeg tror, hvis nogen sammenligned
Slig rolig Nat med alle Nætter, Dage,
Han tilbragt har i et uroligt liv,*

*Da foretrak han slig velsignet Ro.
Men, hvis Bevidstheden ej Døden dræber,
Er den en Sjælsomskiftning, en Forvandling,
En Rejse til et sted, hvor, efter Sagnet,
Man atter træffer alle sine kære,
Tænk, hvilken Glæde det da vel maa vorde
At leve der med Guder og at tale
Med Hesiod, med Orfeus, med Homer
Og alle store Mænd, som var før os !*

Da dette var læst, sluttede han selv det videre forløb. -- Kort efter døde han med sin nærmeste familie omkring sig. --- En 'æra' var slut.

--- Og sådan slutter tillige hans 'Erindringer', med en afslutning skrevet af hans ældste søn

--- *Og lad dette være vor 'erindring' om Danmarks 'digterkonge' Adam Oehlenschläger*

Jørgen Olsen (2012)

APPENDIX

Uddrag af Adam Oehlenschlägers udgivne værker efter årstal :

- 1802 : Anden April 1801. (drama)*
- 1803 : Digte. Heri bl.a. Guldhornene, Sankt Hansaften-Spil m.m.*
- 1805 : Poetiske Skrifter i 2 bind. Heri bl.a. FreyasAlter, Langelands-Reisen, Allandin m.m.*
- 1807 : Nordiske Digte. Heri bl.a. Baldurs Reise, Hakon Jarl Hin Rige*
- 1809 : Palnatoke. Et Sørgespil*
- 1809 : Sovedrikken. Et Syngestykke*
- 1810 : Axel og Valborg. Et Sørgespil*
- 1811 : Correggio. En Tragedie*
- 1812 : Stærkodder. En Tragedie*
- 1814 : Ludlamns Hule. Et Syngespil*
- 1815 : Hagbarth og Signe. En Tragedie*
- 1816 : Eventyr af forskellige Digtere; Sammendragne og oversatte (2 bind)*
- 1817 : Hroars Saga*
- 1817 : Fostbrødrene. En Tragedie*
- 1818 : En Reise fortalt til mit Hiem (2 bind henholdsvis 1817 og 1818)*
- 1819 : Nordens Guder. Et episk Digt*
- 1820 : Erik og Abel. En Tragedie*
- 1824 : Samlede Digte. (3 bind i 1823 og 1824). -- Heri bl.a. 'Der er et yndigt Land'*
- 1825 : Øen i Sydhavet. Roman (4 bind i 1824 og 1825)*
- 1828 : Hrolf Krake. Et Heltedigt*
- 1831 : Oehlenschlägers Levnet, fortalt af ham selv. (2 bind henholdsvis 1830 og 1831)*
- 1834 : Norgesreisen. En Digtekrands*
- 1835 : Fyensreisen. Digtekrands*
- 1842 : Dina. Et tragisk Drama*
- 1846 : Landet fundet og forsvundet. Et nordisk Heltespil*
- 1847 : Amlæth. En Tragedie*
- 1848 : Kiarten og Gudrun. En Tragedie*
- 1849 : Digtekunsten. I Poesier*
- 1849 : Oehlenschlägers samlede Værker (30 bind, udgivet fra 1841 til 1849)*
- 1851 : Erindringer (4 bind udgivet 1850 og 1851)*

Som omtalt på side 12, er her gengivet Adams digt om 'hjemve', skrevet under opholdet i Halle i 1805. Der er medtaget alle 9 vers af 'Underlige Aftenlufte':

1. *Underlige Aftenlufte !
Hvorhen vinker I min Hu?
Svale, milde Blomsterdufte!
Siig, hvorhen I bølge nu ?
Gaaer I over hviden Strand
Til mit elskte Fødeland ?
Vil I der med Eders Bølger
Tolke, hvad mit Hierte dølger?*
  2. *Matte Sol! Bag Biergets Stene
Luerød du synker ned;
Og nu sidder jeg alene
I en dunkel Eensomhed.
Hiemme var der intet Field !
Ak, saa er jeg ude vel ?
Skal i Nat ei barnligt blunde,
Ved min Herthas grønne Lunde.*
  3. *Norges Søn! Jeg vel kan mindes,
Du har sagt med smeltet Bryst,
At i Hiemmet ene findes
Rolighedens stille Lyst.
Schweizer! Som paa Klippen boer,
Du har talt de samme Ord.
Hellig Længsel drev med Vælde
Begge til de vante Fielde.*
  4. *Troer I vel at Klippen ene
Præger sig i Hiertet ind?
Ak! Fra Disse nøgne Stene
Vender sig mit bange Sind.
Synger Granens, Fyrrens Lov!
Hvor er Danmarks Bøgeskov?
Gustne Flod, som her sig krummer,
Dysser ei min Siæl i Slummer*
  5. *Hiemme rinder ingen Floder,
I en siid og leret Grav;
Livets Kilde, Glædens Moder
Breder sig, det sølvblaa Hav;
Slynger sig med venlig Arm
Om sin Datters fulde Barm,
Og ved Blomsten sig forlyster
Paa Siølundas unge Bryster*
  6. *Stille, stille ! Baaden gynger,
Hisset mellem Siv og Krat;
Høit en Mø ved Cithren synger,
I den tause Sommernat.
Rene Toner ! Milde Lyst !
Hvor du strømmer i mit Bryst.
Men hvad savner jeg og græder,
Da hun dog saa venligt qvæder ?*
  7. *Det er ei den danske Tunge,
Det er ei de vante Ord !
Ikke dem, jeg hørte siunge,
Hvor ved Hytten Træet groer.
Bedre, skønnere maaskee,
Ak ! Men det er ikke 'de'.
Bedre troer jeg vist hun qvæder;
Men tilgiver, at jeg græder !*
  8. *Tager ei min Sang for andet,
End et ufrivilligt Suk.
Længselsfuldt heniler Vandet
Aftnen er saa blid og smuk.
Mangen saadan Aftenstund
Sad jeg i min kiære Lund;
Mindet vender nu tilbage,
Det er Årsag i min Klage.*
  9. *Tidlig misted jeg min Moder,
Ak det gjorde mig saa Vee
Danmark er min anden Moder,
Skal jeg meer min Moder see ?
Livet er kun svagt og kort,
Skiaebnen vinker længer bort;
Skal jeg, med den sidste Varme,
Trykke mig i hendes Arme ?*
-
-